

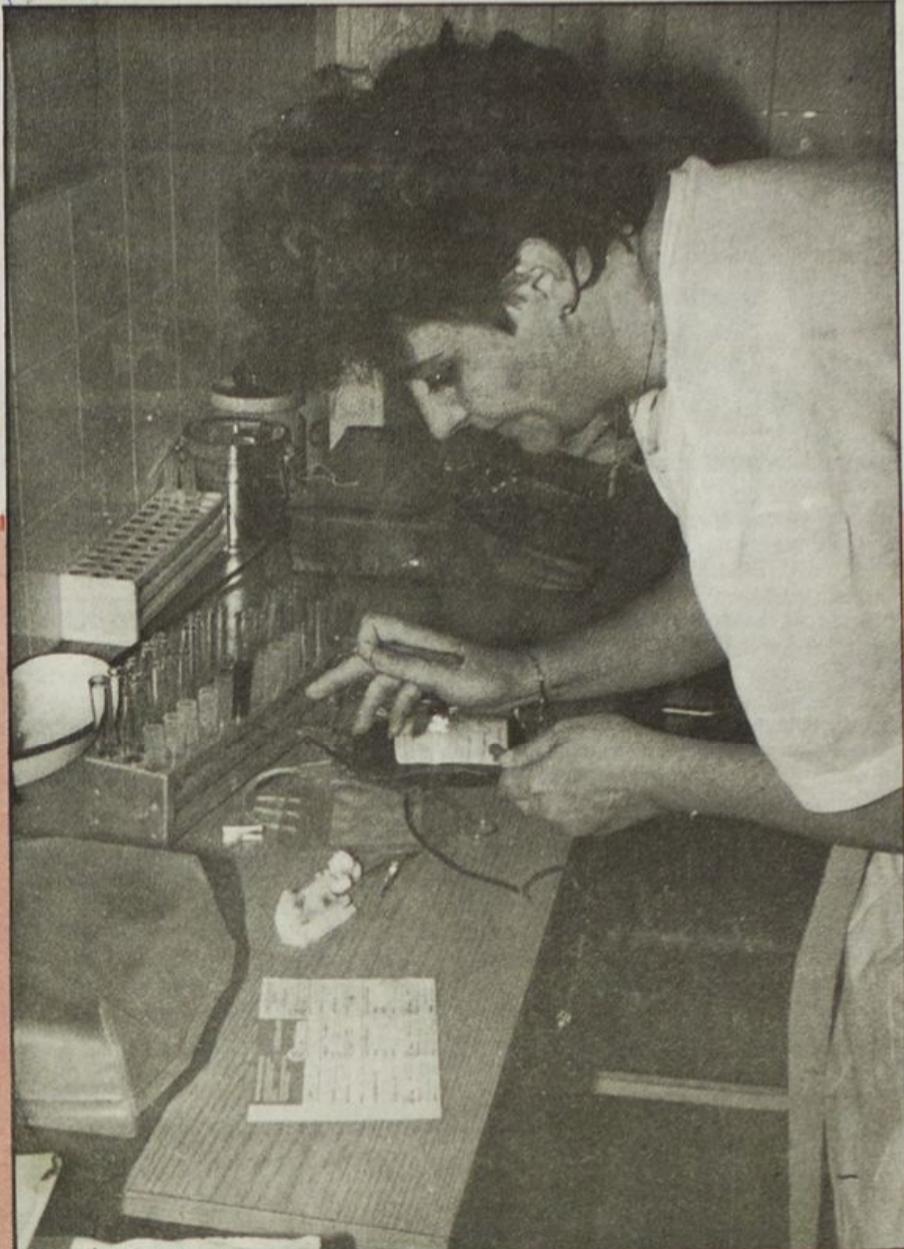
ŠIBENIK
GOD. XXX.
BROJ 1470

CIJENA
20 HRD

REZERVE KRVI NA REZERVI

IMA LI ŽIVOT CIJENU?

Živote šibenčana spasava krv susjeda, jer svijest ovdasnjih potencijalnih dobrovoljnih davalaca nikako da proradi. Na ročitih problema bilo je prošlog tjedna kada su se mogli cuti i javni apeli pučanstvu da se uključi u tu humanu obitelj. Učinci su nezadovoljavajući, no u Općinskoj organizaciji Crvenog križa i Odjelu za transfuziju Medicinskog centra ne odustaju. Ovih nekoliko dana bit će održano nekoliko akcija dobrovoljnog davanja. Hoće li i nakon njih ostati sumnja u humanost ljudi ovoga grada i općine? Stranica 3.

PROGNANIČKE DUŠE U MONTAŽnim KUĆAMA

MONTAŽNE KUĆE UMJESTO PORUŠENIH DOMOVA!?

JOZO TOPIĆ, SABORSKI ZASTUPNIK NAKON
POSJETA NJEMAČKOJ

NIJEMCIMA JE DOSTA »PJENUŠAVACA« S ISTOKA

Osim bitke za svoje teritorije koje treba vratiti i od čitave zemlje stvoriti stabilan sistem, Hrvatska mora donijeti i zakonodavstvo koje će privući strani kapital – pod evropskim uvjetima

Stranica 3.

S prekldom rata u prvi plan izbjegla obnova porušene Hrvatske. Jedno od značajnijih pitanja bit će i povratak prognanika u njihove domove, makar oni i porušeni. Montažne kuće se nameću kao jedno od mogućih rješenja ...

Stranice 6. i 17.

Vraćati se treba i po cijenu svih muka koje ćemo morati proći jer to je nakon žrtava u ratu sljedeći možda i presudni zalog suverenitetu i samostalnosti Hrvatske na čitavom njenom teritoriju

Stranica 2.

POVRATAK

UZ POTRAGU
ZA
DOMOVNICOM

KAKO SMANJITI GUŽVE

Stranica 3.

CRNO-BIJELO U KOLORU

IZBJEĆI GLAD

Ako je nečeg u socijalizmu bilo na pretek onda je to bilo vrijeme. Uvijek ga je bilo u tolikim količinama da su se sati mogli provoditi čekajući u brojnim redovima da bi se nešto kupilo. Čak je čovjek mogao stecati dojam kako uopće nije bitno zbog čega se čeka, jednostavno čekanje se pretvorilo u stil življena. Novca ne fali, ali se nema što kupiti, osim naravno unificiranih cipela, kaputa i sličnog. Slična slika vidljiva je trenutno u Hrvatskoj, samo što redovi imaju potpuno drugo značenje. Ovaj put se čeka ispred Caritasa i Crvenog križa. Ne čeka se kupovina, nego dodjela humanitarne pomoći.

Biskup šibenski dr. Srećko Budurina, na jednoj od tiskovnih kon-

...čovjek kad ustanovi da su mu džepovi prazni ima tri mogućnosti: da se pomiri sa sudbinom, da prosvjeduje ili da džepove pokuša napuniti ...

francija još u kolovozu prošle godine, glasno se zapitalo spremi li se glad na ovim područjima. Sa širenjem rata i porastom intenziteta razaranja ova tema polako se zabavila i daleko se više, što je normalno, razmišljalo kako doći do novca za kupovinu oružja, kako se obraniti i na kraju osloboditi od srpskog agresora. O hrani se raspravljalo tek kao o dijelu problema vezano za prognanike, gdje je nabaviti po što povoljnijim cijenama ili kako je pribaviti u vidu humanitarne

pomoći iz inozemstva. I tu se negdje sve počelo vrtjeti u krug. Međutim, zbilja ukazuje na suprotno, u redovima ispred Caritasa i Crvenog križa, ne samo šibenskih, stoji sve više domicilnog stanovništva.

Na sreću hrane ima dovoljno, ali očito ne i novca. Pomalo paradoksalno izgledaju robne kuće. Police s tehničkom robom, konfekcijom gotovo su prazne, što se ne može reći za brojne »samoposluge«. A s tim se javljaju i prve šibenske afere oko mutnih igara s humanitar-

nom pomoći (ako smo prava država onda treba prvo dokazati). Priča se svašta, a ako se želi ostati oprezan i ne nasjedati ostaje nejasno u biti što se dogada, odnosno tko tu koga povlači za nos. No, bez obzira na mutne igre, što treba istjerati na čistac, ostaje kao činjenica da još uvjek nema jasne socijalne politike kojom će se prevladati »postratna glad«. Slikovito rečeno, vremena će opet biti dovoljno, ali više neće biti niti novca, niti redova ispred dučana. Kako će rezonirati brojni hrvatski vojaci kad sklinu uniformu i vrte se u svakodnevnu kolotečinu, a to znači za većinu mizerne plaće ili čekanje, da ne govorimo o nezaposlenima.

U razgovorima o tom najčešće se zna reći to je tek kratkotrajni prijelazni period, Hrvatska postaje Eldorado za ulaganja pa će se mnoge stvari riješiti u hodu, predviđajući da neće doći do velikih socijalnih lomova. Stoji i razmišljanje da čovjek kad ustanovi da su mu džepovi prazni ima tri mogućnosti: da se pomiri sa sudbinom, da prosvjeduje ili da džepove pokuša napuniti što je za Hrvatsku i njene gradane najbolje rješenje. Često se spominje Kennedyeva uzrečica: »Ne pitaj što

je domovina učinila za tebe, već što ti možeš učiniti za nju. Slijedbenici Marxova učenja bi spjeli u djamant-histmat, pa bi rekli malo ti državi, malo država tebi pa će biti dobro i građanima i državi, s tim da bi država sve uzela sebi. U ovom ratu Hrvati su se najvećim dijelom držali Kennedyja, te svi očekuju nešto zauzvrat. Svaki veliki socijalni potres, u ovom slučaju rat, na površinu izbacuje mnoštvo dodat zatomičenih energija, koje nisu mogle doći do izražaja prije. Najgorje što se može dogoditi da se energija novog uništi, jer s njom dolazi i mogućnost života u kojem je vrijeme novac, s novcem i bez redova. Ukoliko se bude išlo tim putem, onda će redovi ispred »Caritasa« i Crvenog križa zaista ostati obična ratna sličica. U protivnom pomirite se sa sudbinom ili prosvjeduite. Ne valja ni jedno ni drugo. Malo poveća digresija za preformulaciju s početka spremi li se glad i kako izbjedi glad? A onda idu pitanja — što će biti s TLM-om, stranim ulaganjima ... Iz odgovora na to pitanje proizašli i ostalo.

Ivica POLJIČAK

U ŽARIŠTU

POVRATAK

Sada kad je siguran dolazak međunarodnih snaga u Hrvatsku, zaинтересirani vršne pripreme za prilagodavanje situaciji svatko na svoj način. Podjela među četnicima takozvane »republike krajine« kulminirala je zasjedanjem dviju skupština, one u Glini koja je smjerala Babića i pristala na dolazak snaga UN i one u Kninu koja je kako kažu podržala Babića ali i odgodila referendum zakazan za ovaj vikend. Svatko po svojoj liniji i nahodenju piše pisma tajniku Ujedinjenih naroda kada mu je čitanje toga štiva jedini i najvažniji posao na ovom planetu. Iz ovih pisama i skupštinskih proprićanja nije moguće razabrati ne samo jedinstveni stav srpskog naroda u koji su se voždovi zaklinjali nego čak ni dosljednost unutar pojedinih struja ili bolje rečeno bandi.

Možda se radi o metodama bizantske diplomacije u kojoj se ne zna tko je glavni akter kad se gubi, kao što se nije službeno izjavljalo ni o glavnom nosiocu rata protiv Hrvatske. Umjesto toga baratalo se i barata s terminom srpski narod ili još sentimentalnije »goloruki i pred hrvatskom genocidom vlašću ugroženi srpski narod«, kako ih je učio prvi vožd, sotonskog izgleda i zmijske mudrosti. Na kraju će ispasti kako rata, odnosno pokušaji okupacije Hrvatske na najokrutniji način, nije bilo. Ne bi se trebalo začuditi da to Jovan Rašković i njemu srodnim sa pozicija »strukre« proglaše kao opasan san »genocidnog hrvatskog naroda« jer kad je netko genocidom u javi on tako nešto konstruiru i u sivo-vima.

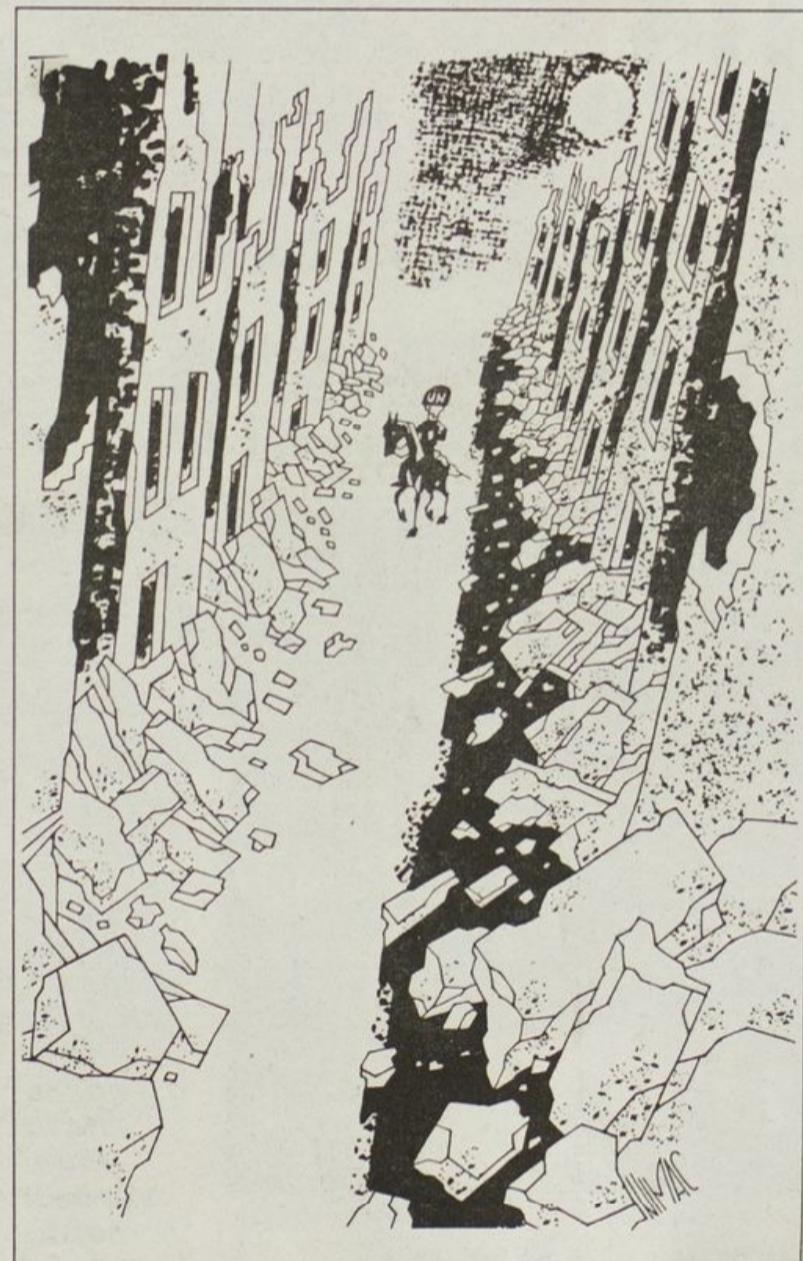
Dok tako bez griznje savjesti krajinski ideolozi pokušavaju transformaciju u mirovorce, službena i tvrdna linija vlasti na čelu s prvim operativcem po kojem su se nazvali svi oni koji su u ime »krajina« uspostavili »red« na okupiranim područjima Hrvatske vrši pripreme za djelovanje u novoj situaciji. Ako se već po Vanceovu planu mo-

ra povući jugoarmija i razoružati takozvana teritorijalna obrana, onda tražiti formulu kako zadržati što više oružja i opreme. Tu se krije i jedna objektivna opasnost da razoružanje četnika ne bude jačanje »Martićeve policije« ako im se to oružje »povjeri na čuvanje«. Kako ga čuvaju pokazali su muni dogadaji. Isto tako treba imati na umu da je ta »policija« bila i ostala najkonstantnija sila u čiju »djelatnost« su se ostali uključivali ovisno o zadacima u ovom ratu protiv suverene Hrvatske.

Teško je povjerovati da će nazočnošću plavih kaciga ta i takva policija promijeniti čud ako dlaku mora. Jesu li to uvjeti u koje će se makar i uz pomoć snaga UN moći i htjeti vratiti prognanici? Ako tamo budu vrijedili zakoni »krajina« ili bivše Jugoslavije, onda će naši povratnici priznati da »pravila igre« zapravo pristati na okupaciju pa makar ona bila i privremena. Ako se ne budu vraćali onda je to odricanje (možda i trajno) od svoje zemlje i stvaranje praznog prostora na kojem će neprijatelj, stvarajući novu demografsku sliku, vršiti pripreme za trajno prisvajanje.

Zbog toga ne bi smjelo biti dileme oko toga vraćati se ili ne. Vraćati se treba i po cijenu svih muka koje ćemo morati proći jer to je nakon žrtava u ratu slijedilo možda i presudni zalog suverenitetu i starnostalnosti Hrvatske na čitavom njenom teritoriju.

Sada je potpuno sigurno da će organizacija povratka prognanika, što uključuje i pomoći u organiziranju života na području s kojih se okupacijska vojska mora povući, biti presudna. Kako sada stvari stoje povlačenjem okupacijskih snaga, što uključuje i domaće četnike stvorili bi se predvukuti za povratak ne samo prognanog pučanstva, nego i legalno izabrane vlasti na sada okupiranim dijelovima šibenske i drniške općine. Prema onome što je predsjednik Općinske skupštine Drniš kazao prognanicima na skupu u »Solanu«, nadležni republički, a s njima

i općinski organi vlasti, vrše organizirane pripreme za povratak. Povratak ne smije biti stihiski, on se mora prema riječima gospodina Josipa Odaka, temeljito pripremiti. Tamo ih ne čekaju topli domovi koje su napustili, nego pustoš, opljačkane, popaljene i razorene kuće, uništena gospodarstva. Neće naći ni pokućstvo, ni stoku niti mogućnost zapošljavanja. Zbog toga je potrebno pripremiti najnužnije zalihe hrane i ostalih potrepština, a za one čiji su domovi porušeni makar improvizirani krov nad glavom (montažne kuće, kamp-prikolice i sl.). U ovu kategoriju prognanika će spadati najveći broj žitelja skradinskog zaleda, a u samoj drniškoj općini ih je oko 5000.

Isto tako treba pripremiti komunalnu infrastrukturu (voda, struja, telefon) kako bi imali osnovne uvjete početi život u tim mjestima. Poseban je pro-

metrom.

OGLASI:

1 cm/1 stupac 50 dinara. Mali oglasi, obavijesti građana i posebne usluge regulirani su po sebnim cjenikom.

TISAK:

»Slobodna Dalmacija« Informativne djelatnosti, p.o. Split.

I. BURIĆ

REZERVE KRVI NA "REZERV"

IMA LI ŽIVOT CIJENU?

Koliko košta ljudski život? Nekoliko tisuća HRD, desetke tisuća, ili da se obraćun pokuša sačiniti u DEM, USD... Život se u neka vremena može »lakše« izgubiti (nadajmo se da su ti dani prošli) ali cijena je uvijek ista. Nema je, ne može se iskazati brojkama. Ma, ni najbiranjim riječima. Stvari bi sa svakim pojedinačnim činom spašavanja života morale biti iste. Nažalost, nisu. Dokle seže naše pamćenje, a ni iskustva predaka nisu drukčija, često se s »trgovcima životom« mogla ugovoriti cijena. Uvijek niža od one stvarne, nemjerljivo visoke, ali ipak cijena. Treba li se s time složiti? Ni govora, iako svjesni da i najveći napori eventualno mogu donijeti mikronski korak naprijed. Neka i mikronski jer kako se ništa beskonačnoga ne da dijeliti, svaki i najmanji pomak sam po sebi nema cijenu. Odatile nam i pravo (obvezu) da upozorimo. Točnije, da prenesemo upozorenja, apele, molbe da se uz samo malo truda i nikavu štetu učini ono najuzvišenije, da pomogne u borbi za očuvanje života. Svatko, tko ima tu sreću da je zdrav, davanjem boćice krv polaze uspješno ispit humanosti. Kako vjerojatno nitko ne misli o sebi kao nečovjeku, čini se da mnogi vjeruju kako postoji norma koju su, čineći »dobra« djela ispunili. Naravno, da norme nema. Stoga, svi bi se, barem povremeno, a bez naročitih javnih poziva, trebali sjetiti da će višokom cilju biti korak bliži svaki put ka-

NIKADA NIJE KASNO

Jasno je da, animiranje pučanstva, uz obnavljanje i obogaćivanje nenovčanom stimulacijom, ostaje jedino uporno, osmijejeno i uvjerljivo animiranje budućih dobrovoljnih devalaca krv. Nije nikakav stup srama objavljenje imena kolektiva koji, iako su se verbalno obvezali na to, u prošloj godini nisu prikupili niti jednu boćicu krv. O podsjećaju i animiranju je riječ.

Vodovod i kanalizacija, Komunalac, Delmagarant, Profesionalna vatrogasna jedinica, Kemenar, Sudstvo i pravosude, Carinarnica, HPT-Šibenik, SDK-Šibenik, Veterinarska stanica, Dane Rončević, Fond zdravstva i MIO, INA-Šibenik, FIT, Transjug, Dom umirovljenika, MZ Skradin i školske ustanove.

da svojom krviju, a ne riječima, spasu život. Kada je krv u pitanju i brzina je presudna. Inače, »tko brzo daje, dvostruko daje«, kada nedostaje krv, naročito.

U Šibeniku krv u bolničkim hladnjacima kronično nedostaje. Ne mareći za sramotu koja uvijek kada se moli lebdi u zraku, zdravstveni radnici krv nabavljaju kod susjeda. Moraju »posuditi« jer, složili smo se, život treba sačuvati pod bilo koju cijenu. Kada je prije nekoliko dana zazvonilo zvono za uzbunu, iz Odjela za transfuziju i Općinske organizacije Crvenog križa bili su primorani javnim apelima probuditi svijest i savjest pučana, koja bi kao i neprijatelj, bolest, nesreća, zlo, uvijek morali biti budni. Odaziva je bilo, ali ni blizu onoga mogućeg i onoga potrebnog.

Nigdje se do krv ne dolazi prisilom, u krajnjoj nuždi ponegdje u svijetu se krv plaća. Kod nas to čini rodbina oboljelih prestravljeni praznimi frižiderima transfuziološke službe, ali to čini mimo bilo koje službene institucije. Na svoju ruku, u džep onih koji navodno znaju cijenu života, srozavajući na taj način cijenu svoga.

Tome se moguće suprotstaviti jedino odlukom da se krv da dobrovoljno, po mogućnosti bez naročitog poziva. Svima će u tome bezrezervno i uvijek na usluzi i pomoći biti i u Odjelu za transfuziju i u Crvenom križu. Treba samo htjeti biti (human) čovjek.

M.S.

Višestruka korist

● Zvuči neobično što ste u Njemačkoj bili nakon poziva. Rat u Hrvatskoj odvojio nas je od gospodarstva, mi smo više pozivali negoli bili pozivani...

— Korist od ovakvih susreta je vi-

UZ POTRAGU ZA DOMOVNICOM

KAKO SMANJITI GUŽVE?

Otkako se hrvatska država odvojila kao samostalna i suverena zemlja to je na šalterima raznoraznih ureda prije svega maticnih započela gužva i potraga za potvrdom i uvjerenjima, a najtraženiji dokument postala je domovnica. Bez nje se ne može dobiti niti jedan novi dokument, a ne može se čak ni upisati novorođeno dijete u maticnu knjigu. Tim smo povodom ovog tjedna razgovarali sa sekretarom Sekretarijata za opću upravu dr. Borisom Kalom.

sljednje vrijeme?

— Pri kraju 1991. godine naglo je povećan broj izdatih izvadaka i uvjerenja i iz maticne knjige rođenih i umrlih, i vjenčanih kao i iz maticne knjige državljanina. U mjesecu prosincu, što može poslužiti kao primjer, izdato je tisuću uvjerenja o državljanstvu samo u Šibeniku, a u siječnju 1992. dva i pol puta više dakle 2 i pol tisuće uvjerenja. Posao još uvijek ima tendenciju rasta. Kao što smo pojačali službu u Šibeniku tako smo je pojačali i u Tisnom, u Vodicama rade dva službenika i u drugim mjesnim uredima po jedan.

● Svi ljudi koji žive sada u Šibeniku ne mogu u Šibeniku dobiti i uvjerenja o državljanstvu odnosno domovnice?

— Gradanin može dobiti domovnicu (pod uvjetom da je državljanin RH) u onoj općini gdje je upisan u knjigu državljanina odnosno tamu gdje je imao prebivalište tijekom 1947. i 1948. godine. U istim knjigama upisivana su i njihova djeca rođena do rujna 1972. godine i to najčešće tamo gdje je upisan otac a ukoliko se radi o vanbračnom djetu tamo gdje je upisana majka.

Od listopada 1972. godine novorođena djeca su upisivana u knjige državljanina općine u kojoj su roditelji imali prebivalište u času njihova rođenja. Djeca hrvatski državljanini rođeni poslije 8. listopada 1991. godine upisuju se u knjigu državljanina prema mjestu svog rođenja.

● U početku se govorilo o plaćanju ovih dokumenata?

— Za domovnicu se plaća taksa u iznosu od 200 HRD dok se taksa ne plaća za osobnu iskaznicu, mirovinu i slično.

● Ima ljudi koji nisu upisani u knjige državljanina što je s njima?

— Gradani koji nisu upisani u knjige državljanina kao i oni koji nemaju reguliran status državljanina obraćaju se Policijskoj upravi odnosno stanici prema svom sadašnjem prebivalištu.

● Mada ste pojačali maticnu službu vidimo da gužve nisu prestale. Može li se napraviti nešto da se gužve smanje i čekanja skrate?

— Da bismo ublažili pritisak građana na kancelarije maticnog ureda odlučili smo da do kraja veljače ove godine izdajemo domovnice odnosno uvjerenja o državljanstvu samo onim osobama kojima su potrebna za ostvarivanje prava na vojnu mirovinu i invalidinu. Prioritet ćemo dati i onima kojima u toku veljače istječe valjanost osobnih iskaznica ili karata, vozačkih i prometnih dozvola i sličnih isprava odnosno radi prijave novorođene djece. Htio bih reći da domovnica ima opći univerzalni značaj kao javna isprava pa iz nje nadležni organ može samo uzeti taj podatak odnosno dokaz o posjedovanju hrvatskog državljanstva tako da građanin zadržava domovnicu za sebe. Državljanstvo se dokazuje i drugim osobnim ispravama kojima nije isteklo valjanost. J.P.

B. Kal.

radi sada 7 službenika, dva su kao ispočetko poslana iz drugih organa dok će ih uskoro još dvoje biti angažirano na istom poslu. U maticni ured u Šibeniku knjige državljanina vode još i Mjesni ured u Tisnom koji jedanput tjedno uređuje u Pirovcu, te mjesni uredi u Vodicama, Primoštenu, Rogoznici a poslovi skradinskog mjesnog ureda vode se u Šibeniku. Ured u Bribirskim Mostinama sad je u rukama neprnjatelja.

● Posao je umnogostručen u po-

JOZO TOPIĆ, SABORSKI ZASTUPNIK NAKON POSJETA NJEMAČKOJ

NIJEMCIMA JE DOSTA «PJENUŠAVACA» S ISTOKA

J. Topić

Na poziv udruženja poslodavaca iz njemačke regije Ost-Westfalen Münden-Ravensberg e.V. proteklog je tjedna u Ravensbergu boravio saborski zastupnik iz Šibenika Jozo Topić, i tamošnjim poslovnim ljudima najrazvijenijeg dijela Njemačke održao referat o trenutnim političkim i privrednim prilikama u Hrvatskoj, s posebnim naglaskom na mogućnosti njemačkih poslodavaca da se poslovno angažiraju u Hrvatskoj. Topić je u tamošnjim novinama opisan »kao poznat čovjek, koji se bori za investicije u vlastitoj domovini, gdje oni koji u posao, mogu naći najbolje uvjete za trajan i profitabilan angažman.«

Tome se moguće suprotstaviti jedino odlukom da se krv da dobrovoljno, po mogućnosti bez naročitog poziva. Svima će u tome bezrezervno i uvijek na usluzi i pomoći biti i u Odjelu za transfuziju i u Crvenom križu. Treba samo htjeti biti (human) čovjek.

REZERVE KRVI NA "REZERV"

šestruka, Prvo, tim sam ljudima iznio informaciju o našim političkim prilikama, jer ne treba zaboraviti da i neprijateljska strana propagira gdje god može. Ostvario sam i kontakte koji uvijek mogu biti vrijedni za Hrvatsku. Kažem Hrvatsku, a ne Šibenik posebno, jer sam u Ravensbergu boravio kao saborski zastupnik i moj se referat odnosio na prilike u čitavoj Hrvatskoj. A do poziva u Njemačku, došlo je zahvaljujući predstavnicima političke uprave okruga Herford. Inače, u Herfordu nam dosta pomaže — u tu svrhu otvoreni je i poseban račun u gradskoj štedionici.

Nakon moga boravka u kojem je eto, posredovalo Herford, pomagat će sigurno i ljudi za koje je bio namijenjen moj referat. Ukratko, objasnio sam im neke povjesne okolnosti, prilike oko rata, i naravno oglasio promjene koje u Hrvatskoj vode do uspostave demokratske i pravne države s tržišnom privredom, kao što je uostalom, u demokratskom svijetu. To naravno znači i donošenje takozvanog zakonodavstva i uobičajenih evropskih uvjeta, ca-

rina i poreza. S druge strane, napomenuo sam im da sada ne trebamo samo humanitarnu pomoć već i pomoći u stručnim savjetima posebice kod pretvorbe vlasništva, pomoći u inicijalnom kapitalu. Rekao sam i da smo motivirani za obnovu porušenog, da imamo obrazovanu i kvalificiranu radnu snagu, naveo im naše potencijale. Uostalom, to je logično, roba i kapital ne samo iz Njemačke, već i Madarske i Češke i Slovačke, ići će prema Jadranu.

● Kakva su Vam pitanja najčešće bila postavljana?

— Uz pitanja o tome kako je Hrvatska, da li su dobro opskrbljeni s recimo, najočuvanjim namirnicama, pa do onoga da li smo se u stanju braniti ili da li ćemo praviti nekakve kompromise glede teritorija, najviše je pitanja bilo vezano uz komunikacije, prohodnost puteva, i, dakako, pitanja o sigurnosti. Dakle pitanja, o kojima razmišljaju poslovni ljudi kada namjeravaju negdje uložiti kapital. Od svega ih najviše zanimaju promjene u našem zakonodavstvu, kada će biti prilagođene standar-

dima Zapadne Evrope. Zanima ih zatim, točnije, apelirali su, da sačuvamo okoliš, posebice Jadran, gdje rado dolaze. Informacije koje sam iznio u referatu su prihvaciene i očigledno, bile zadovoljavajuće.

Moramo se mijenjati

Jako su zainteresirani za našu obalu i otoke, gdje se upravo očekuje najveća stopa razvoja. Ulažući ovde, u toj regiji ne bi trebali mijenjati industrijsku strukturu, jer od svega toga Hrvatska nešto ima.

● Osnovni uvjet da ulaganja krenu je završetak rata. S kakvim ste dojmivom otišli iz Ravensberga?

— Očito je da postoji interes, i to velik. Ljudi iz te regije smrneni su i staloženi i ulagat će sigurno tek onda kada se, uz mir i stabilnost u Hrvatskoj, donesu zakoni na razini evropskih standarda. Mi smo zanimljivi kapitalu iz mnogih razloga. U regiji gdje sam bio, i koja je gotovo idealan partner Hrvatskoj privredi, industrija je raznolika. To su srednja poduzeća, vrlo konkurenčna, modernizirana, s visokim ekološkim standardima. Posebno je razvijena šumska industrija, pa metalo-prerađivačka na bazi aluminija, industrija kućanskih aparata svjetski poznata, farmaceutska industrija, industrija plastičnih prerađevina. Nezaposlenost je ispod Njemačkog projekta, a stopa rasta iznad. Oni će ulagati, sigurno, ali ponavljaju, zanima ih što je privatizacijom poduzeća, mogućnost otvaranja firmi bez birokratiziranja, zanima ih prava sigurnost. Meni se čini jer naranči, nigdje nisam ni dobio, niti očekivao nekakve konkretnе odluke, da Njemačce ne zanimamo samo kao turističku zemlju. Tamošnje sam privrednike, nakon boravka u Njemačkoj, uputio za sve detalje, na Privrednu komoru Hrvatske, a s dolaskom plavih kaciga, kako smo se načelno dogovorili, jedna njihova delegacija posjetiti će Hrvatsku i doći u područje koje je zanima.

Uza sve što sam nabrojio — mir i stabilnost, izgradnju prometnica, dočenje zakonodavstva o ulaganjima, mi ćemo u Hrvatskoj trebati drugačije pristupi poslu, dogovaranju i ugovaranju. Nismo prilagođeni mentalitetu ljudi koji nam dolaze, a njima je već došlo »pjenušavac« s Istoka, od kojih na kraju nema ozbiljnih partnera. I na primjeru Privredne komore Hrvatske, gdje sam prikupljao ove podatke i jedva ih dobio jasno je da treba promjeniti način razmišljanja i zaboraviti stari mentalitet.

B. PERIŠA

KRONIKA

Na redovitoj konferenciji za novinare održanoj u subotu 15. veljače, u organizaciji Zapovjedništva 113. brigade hrvatske vojske, bilo je govor o sigurnosnoj situaciji na šibenskom ratištu i o dolasku plavih kaciga. Pukovnik Ivan Bačić, zapovjednik 113. brigade, kazao je da je neprijatelj i proteklog tjedna kršio primirje. Osim iz pješačkog oružja i protuavionskih topova, neprijatelj je otvarao vatru i iz minobacača i bestrežajnih topova. U četvrtak, 13. veljače neprijatelj je pokušao i pješački proboci prema Dragišćima. Hrvatska vojska nije imala gubitaka u neprijateljskim napadima. U vezi s dolaskom plavih kaciga, prema informacijama 113. brigade, mirovne snage UN neće doći na šibensko, niti na drniško područje. Njihov dolazak očekuje se samo u Obrovcu, Benkovcu i Kninu.

• • •

Predstavnici vlade Republike Hrvatske ponovno su u Žitnici, u četvrtak 13. veljače započeli pregovore s komandom kninskog korpusa. Pregovori su voden u nazočnost Evropske promatračke misije i predstavnika Međunarodne organizacije Crvenog križa, a tema pregovora bila je utvrđivanje novih lista zarobljenika, te predaja tijela poginulih. Dogovor je bilo teško postići, jer su predstavnici kninskog korpusa tražili da se zarobljenici razmijene po načelu »jedan za jednoga«, a ne »svi za sve«, na čemu je inzistirala hrvatska strana. Predložen je ipak sjevrstan kompromis: agresor bi trebao pustiti 40 zatočenika iz kninskih vojnih i civilnih zatvora, a hrvatska strana 27 zarobljenih četnika i pripadnika jugovojske iz šibenskog, splitskog, zadarskog i gospičkog zatvora. Pregovori predstavnika hrvatske vlade i kninskog korpusa nastavljeni su u subotu, 15. veljače. Dogovoren je da se u Žitnici, u nedjelju razmijene 22 zarobljenika s područja Like, koji se nalaze u Martićevu zatvoru, te 13 Hrvata s područja sjeverne i srednje Dalmacije, koji su zatočeni u vojnom zatvoru. Hrvatska strana pustit će 22 osobe, te još šest zatočenika s jedne i druge strane. Na pregovorima u Žitnici nije, međutim, postignut sporazum o slanju humanitarne i liječničke pomoći na okupirana područja. Naime, i ovaj put general Ratko Mladić nije garantirao sigurnost predstavnika Međunarodnog komiteta Crvenog križa, koji su trebali posjetiti to područje.

• • •

Na sastanku Aktiva direktora osnovnih škola, održanom 14. veljače, raspravljalo se o suradnji direktora i pedagoga, te o ulozi pedagoga u novom školskom sustavu. Na sastanku je potvrđena odluka da školska godina u Šibeniku završi 30. lipnja. Kraj drugog i trećeg obrazovnog razdoblja bit će učici uskršnji blagdani. Zbog izgubljenih radnih dana proljetnih praznika ove godine neće biti.

• • •

O situaciji na drniškom dijelu bojišta bilo je govor na konferenciji za novinare, održanoj u ponedjeljak 17. veljače u Danilu Gornjem. Luke Vujić, zapovjednik 142. drniške brigade rekao je da agresor najčešće otvara vatru iz streljačkog oružja i protuavionskih topova. Na česte provokacije neprijatelja pripadnici 142. brigade jednom su bili prisiljeni uzvratiti vatrom. Prema rječima Luke Vujića jugoarmija na drniškom području nemira kontrolu, pa grupe četnika i srpskih terorista djeluju samostalno. Pukovnik Vujić izvijestio je novinare da su već počele pripreme za povratak Drnišana njihovim domovima.

• • •

Sjednica Izvršnog vijeća Skupštine općine Šibenik zbog brojnih točaka dnevnog reda zasjedala je 18. i 19. veljače. Predsjednik Josip Juras upoznao je članove općinske vlade s odlukom Kriznog štaba. Naime Krizni je štab, razmotrivi sigurnosnu situaciju, ukinuo zamraćenje, a ostavio mjeru policijskog sata na području cijele općine. Općinska vlast razmotrla je i dopis Skupštine općine Buje gdje je smješteno 26-oro progonačnika iz Šibenika i Vodice, a samo trojica s kriznog skradinskog područja. U vezi s tim Izvršno vijeće je utvrdilo da se prognancima iz skradinskog zaleda osigura smještaj na području šibenske općine, a da ostali izgubljevi status prognanika. U nastavku sjednice potpredsjednik Izvršnog vijeća Boris Kale izvijestio je općinsku vlast o dosadašnjem radu Komisije za dodjelu stanova na privremeno korištenje. Prema Uredbi za prognanike i izbjeglice, Izvršno vijeće je donijelo i odluku o imenovanju općinskog Odbora za prikupljanje i distribuciju humanitarne pomoći, na čelu s Josipom Pačem. Izvršno vijeće privatilo je i prijedlog Stručne komisije za nastavak radova na vodovodu Most — industrijska zona — Vodice. Odlučeno je da radove na tom dijelu cjevovoda dovrši dosadašnji izvodač »Gradba-inženjer« iz Skoplja, a rok je 60 dana.

M.L.

Ove godine, točnije 19. veljače navršava se 125. obljetnica rođenja Ante Dulibića. Rođen je u šibenskoj obrtničkoj obitelji 1867. godine. Po završetku pučke škole u Šibeniku nastavlja školovanje na klasičnoj gimnaziji u Zadru. Studij pravnih znanosti i doktorat stekao je na sveučilištu u Beču. Nakon završenog studija raspoređen je u Zadar kod prizivnog suda, a ubrzo poslije toga imenovan je predsjednikom suda u Drnišu i Kistanjama. Tu ostaje vrlo kratko, jer ga već krajem stoljeća nalazimo kao namještenika šibenskog suda.

U ovom kratkom prikazu nastojat ćemo dati sliku o Antu Dulibiću kao političaru, koji je svojim značenjem i utjecajem daleko prelazio usko lokalne okire, te kao čovjeku koji je svojim zalaganjem i argumentiranim nastupima u Bečkom parlamentu i Zadarskom saboru pridonio rješavanju brojnih pitanja značajnih za grad Šibenik i njegovu okolicu.

Da bismo lakše razumjeli u kojim okolnostima i pod kakvim uvjetima je djelovao, u samo nekoliko crta prikazat ćemo političke prilike u gradu. Krajem stoljeća na čelu općinske uprave nalazio se Ante Šupuk, a političkim životom grada i okoline dominira, još od pobjede na općinskim izborima 1872./3. njegova Narodna stranka. Međutim, u zadnjem desetljeću sve više pristalica medu Šibenčanima nalazi pravaška ideja, da bi sredinom prvog desetljeća ovoga stoljeća Stranka prava postala dominantna snaga na političkoj sceni grada. Godine 1904. umire i dugogodišnji šibenski gradonačelnik, lider Narodne stranke i zastupnik u Zadarskom saboru i Bečkom parlamentu Ante Šupuk.

ANTE DULIBIĆ

ŠIBENSKI POLITIČAR I UPORNI BORAC ZA HRVATSKA NACIONALNA PRAVA

Šibenik u početku XX. stoljeća

ma Riječke rezolucije, koju je potpisao veliki broj istaknutih političkih pravaca iz Dalmacije i Hrvatske.

Pri kraju prvog desetljeća, jedno od pitanja na kojem su se razazile i stranke i njihovi predstavnici bila je aneksija Bosne i Hercegovine od strane Monarhije.

Na sjednici šibenske organizacije Stranke prava, održanoj u zgradici Hrvatskog sokola početkom siječnja 1909. svoj pogled na to pitanje izrazio je i Ante Dulibić kad je između ostalog rečao:

»Svak svojata Bosnu i Hercegovinu, Nijemac i Madar; svačija se riječ sluša, samo nitko ne

pita nas, nitko ne pita hrvatski narod kako li će odlučiti o svojoj budini... Zdržanju Bosne i Hercegovine sa Hrvatskom, Slavonijom i Dalmacijom ne imaju nikakvog povoda da se protive ni

naša istokrvna braća Srbi. Kad nam je zajednička zemlja, što nas hrani, zrak što dišemo, jezik, kojim besjedimo, kad su nam zajedničke potrebe,

nevolje, radoš i žalost, moramo biti složni u zahtjevu spojenja Bosne sa Hrvatskom jer od toga

zavisi sami obstanak naroda. U napredku i pravcu Hrvatske braći Srbima ne može u nikakvom smjeru da bude štete ili krivnje. Drugog boljeg izlaza u današnjim obstojnostima nema ni za njih.«

Zbog mogućeg nezadovoljstva ostalih naroda u Hrvatskoj i Bosni, Dulibić i Drinković sazivaju u Zagrebu sastanak svih istaknutih političkih pravaca Dalmacije, Hrvatske i Bosne, na kojem je prihvaćeno da se Srbima i Muslimanima obeća kulturna i crkvena autonomija, ravnopravna upotreba cirilice i slobodna upotreba srpske zastave uz hrvatsku državnu zastavu.

Balkanski ratovi 1912./13. imali su veliki utjecaj

za daljnji razvoj Stranke prava u Šibeniku. Naime, došlo je do rascjepa među šibenskim pravašima. Jedni su pod vodstvom Mate Drinkovića prešli otvoreno na pozicije naprednjaka (dr. Vice Ilijadić — Grbešića) i jugoslavenstva (istovjetnosti srpskog i hrvatskog naroda). Drugi dio pod vodstvom Ante Dulibića bio je protiv tog i uporno zastupao borbu za politički program Stranke prava, koja se borila za sjedinjenje svih hrvatskih zemalja u samostalnu državu. Radi širenja svoga stajališta i borbe za glasače Dulibić pokreće novo glasilo »Hrvatska misao« i najavljuje svoje stajalište uvodnim »Natrag ka hrvatstvu«. Između Drinkovićeve grupe i Dulibićevih pravaša razvila se oštra politička borba koja se vjerno održavala u stranačkim glasilima »Hrvatska riječ« i »Hrvatska misao«.

Po završetku prvog svjetskog rata i stvaranja Kraljevine Srba Hrvata i Slovenaca sudjeluje u izborima za Konstituentu na listi Hrvatske pučke stranke za južnu Dalmaciju (Šibenik je do 13. lipnja 1921. godine bio pod talijanskom okupacijom) i biva izabran za zastupnika u beogradskom parlamentu. Na novim izborima 1923. godine na listi HPS Ante Dulibić ne dobiva povjerenje glasača. Nakon toga se povlači iz političkog života i posvećuje se profesiji. Postaje predsjednik Okružnog suda u Šibeniku.

Vidjeli smo koliki je značaj Dulibića kao političara u suvremenoj povijesti Šibenika i hrvatskog naroda, ali moramo kazati da je on bio jednako aktivan i na rješavanju brojnih egzistencijalnih problema za grad i općinu Šibenik. Tu prije svega mislimo na akutno pitanje uspostavljanja jedne srednje škole u Šibeniku. Njegova aktivnost na rješavanju toga pitanja jasno pokazuje njegov stav i odnos prema rodnom gradu. Brojne su njegove diskusije i govor u zastupničkim domovima o potrebi otvaranja srednje škole u Šibeniku. Evidentno njegovog govora na sjednici općinskog vijeća održanoj 15. I. 1905. godine kada je podnosišto izvještaj o svom radu u zastupničkim domovima: »U Šibeniku jedinom industrijskom gradu u Dalmaciji, ne dadu nam ni jednu industrijsku školu, dapaće ni jednu šegrtnu školu, što u njemačkim pokrajinama ima svaku i najzabilježniju...« Takvo je bilo stanje Šibenika na početku njegovog zastupničkog mandata, da bi listopada 1909. godine, nakon četverogodišnje uporne borbe u parlamentima, u našem gradu bila otvorena realna gimnazija.

Pored zašljivanja da Šibenik dobije gimnaziju, brojni su njegovi zahtjevi za poboljšanje socijal-

nog i ekonomskog položaja najugroženijih slojeva stanovništva. Tako se on zalaže da državna željeznicu otkupi uglijen iz siveričkih rudnika kako bi se pomoglo tamošnjim radnicima i opstanku industrije.

Posebno se Ante Dulibić zauzima u Bečkom parlamentu za oslobadanje od optužbi mornara, koji su sudjelovali u bokokotorskoj pobuni (veljača 1918.) protiv austrijske vlasti. Zahvaljujući njemu, mnogi su mornari oslobođeni kazne.

Teško je ovdje spomenuti sve njegove interpelacije i prijedloge. Zato ćemo ih ovdje samo djelomično nabrojiti, kako bi čitalac dobio makar približnu sliku njegove zastupničke djelatnosti. Zalagao se za izgradnju luka u primorskim mjestima, za produbljivanje tišnjanskog tjesnaca i postavljanje mosta, za bolje parobrodarske veze s okolicom, za most preko rijeke Krke kod Skradina, za izgradnju cesta, širenje telefonske mreže, telegrafsku mrežu s otocima itd.

Umro je 18. siječnja 1935. godine. Povodom njegove smrti šibenski lokalni list »Katolički« je pisao: »Rad dr. Dulibića u Dalmatinskom saboru, Zemaljskom odboru i Bečkom parlamentu govorit će uvijek svima, koji bez strasti i stranačkog raspoloženja znaju cijeniti ljudе, o njegovim vrlinama, sposobnostima, spremi, pravničkom zvanju, a nadase o njegovoj savjeti. Neumorno nastoje i briga za rodni mu grad, za njegov procvat i napredak na raznim poljima, biće uvijek svjetla stranica života dr. Dulibića... Njegova uspomena živjeće dugo u gradu Šibeniku, a i u čitavom našem narodu.«

Gojko LAMBAŠA

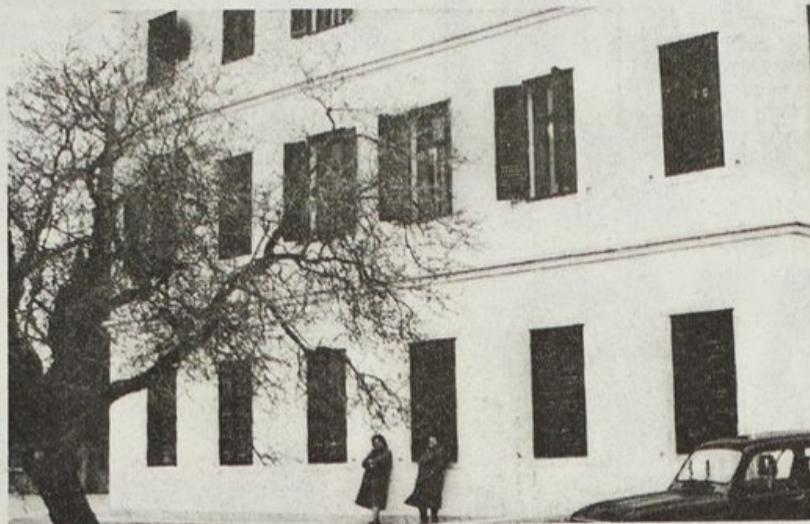
PRENESENİ STUPAC

Pravda i profiteri

Šest krivičnih prijava koje su odnadvano obilježile šestero ljudi biljegom nepriličnih ratnih špekulacija, doista se već s distance od samo nekoliko dana doima poput mrene od pjeska smišljeno baćene u oči javnosti ne bi li se time zadovoljila potreba naroda za pravdom. Sve je zlo u tomu što je »prokazana šestorka«, kako to i prijava kaže, zloupotrijebila ovlaštenje i protupravno stavlja u prodaju dio robe iz humanitarne pomoći te time priskribila svojim poduzećima neznačnu, zapravo simboličnu materijalnu korist. Dakle, u spomenutim slučajevima nije i ne može biti riječi o takozvanom ratnom profitirstvu, jer je sva roba uredno knjigovodstveno evidentirana i provedena. Nekoliko desetaka tisuća HRD zaradenih zahvaljujući prodaji humanitarne pomoći i inkasirano u »budžet« tvrtke, učinilo je, nema dvojbe, više štete negoli koristi, ponajprije ljudima koji su činom neovaštene prodaje robe, namijenjene prognanicima, a uskladistene u njihovim poduzećima, doživjeli kompromitaciju. Poduzeća od takva »posla« nisu profitirala, a njihovi odgovorni ljudi su se našli na stupu srama. Je li doista sve trebalo biti baš tako? Činjenicom ostaje da svih sudionici ovog »slučaja« nisu imali baš nikakve osobne koristi, neki od njih bijaju tek posrednici u inkriminiranoj raboti obavljenoj po nalogu svojih mješovitih križnih štabova. Pa ipak, u cijelom sporu jedini su gubitnici. Istodobno, oni koji su se ratom okoristili s preduviđajem nisu, a po svoj prilici nikad i neće biti, izloženi pogrdama javnosti.

Pravda je licemjerna i relativna u ratu baš koliko i u miru. Zbog svega, izlaganje javnoj osudi grupe naših sugradana, čiji je grijeh što su robu iz solidarnih pošiljki tretirali kao svaku drugu robu za prodaju, ostavlja neugodan dojam neke vrste podmetanja. Naime, otkrivanje ove vrste »špekulacija« i njihovo javno prokazivanje možda je imalo jedinu funkciju da demonstrira učinkovitost pravnog poretka kojemu je ratno vrijeme dobrano steriliziralo djelovanje, te da se pokaže narodu da sistem unatoč svim tegobama čini svoje. Na taj se način vraća prijeko potrebno povjerenje u sustav, zaustavlja propitkivanje o njegovoj efikasnosti, a institucijama poretka ostavlja prostor za nesmetano istjerivanje pravde i bez povećala javnosti. Da se ozbiljno radi na susjedstvu ratnog profitirstva i špekuliranja, trebalo je pokazati ovaj slučaj, čime je moguće tumačiti i takvu, sudstvu dosad nesvojstvenu spremnost da suraduje s javnošću. No, narod znade razlikovati profiteri i kriminalce od bezazlenih, nesprenih gospodarstvenika koji lako dobiju po prstima i kad na zakon krivo pogledaju, a kamoli kad ga prekrše. Javnost, međutim, čeka da jednako brzo, kao što joj je podastra istina o »inkriminiranoj šestorki«, sazna i za one koji doista znađu zašto su se sudarili sa zakonom i koliko su od toga profitirali.

D. BLAŽEVIĆ

Škola u Dubravi — čista bijela fasada i elegantni tamni prozori

Učionica četvrtog razreda — na njoj bi im mogli pozavidijeti i mnogi učenici u gradskim školama

SEOSKA ŠKOLA - GRADSKIH AMBIJENCIJA

Dubrava je naselje nadomak grada, Rakovo Selo i Danilo Biranj sela nadomak Dubrave. Udaljenost krajnjih točki 6 kilometara, a u svakom selu po jedna škola za niže razrede. U svakoj školi po jedna učionica, a u učionici svih učenici odjednom od prvog do četvrtog razreda s izuzetkom »najveće« škole u Dubravi koja ima kombinirana odjeljenja. No, to je, već na sreću, vrijeme prošlo. Dvije minijaturne škole u Rakovu Selu i Danilo Birnju ugasele su dok je škola u Dubravi adaptirana i danas u njoj u dvije smjene rade četiri čista odjeljenja sa ukupno 70-ak učenika

U posjet školi u Dubravi odvela nas je emisija Radio-Šibenika namijenjena najmlađim slušateljima, »Radio Škrinjica«. Znali smo unaprijed da se radi o novoadaptiranoj školskoj zgradi koju sada pohadaju sva dječa nižeg školskog uzrasta ove pitome dubravsko-doline. Školska zgrada prepoznatljiva je još izdaleka — čiste bijele fasade i elegantnih tamnih prozora. Ispred škole veliko igralište, a dojam čistoće i urednosti u umutrašnjosti kada da je još prisutniji. Za sada su — saznajemo od učiteljice Marijane Bašić — uređene dvije učionice. Tako da se radi u dvije smjene, a kad cijeli projekt bude gotov uvjeti rada izjednačiti će se s uvjetima rada u centralnoj školi »Kralj Petar Krešimir« (bivši »Rade Končar«). Kako ona kaže bit će još i optimalniji zbog manjeg broja učenika u odjeljenjima, jer, na primjer, njen odjeljenje — trećeg razreda — broji samo 15 učenika. Oni su mahom iz Dubrave ili putuju iz Danilo Birnja dok se veći broj učenika iz Pakova Sela opredjeljio za odlazak u centralnu školu. — Ovakva organizacija rada započela je od ovih kalendarske godine — kaže nam ona — i sad je već prošla prva faza priлагodavanja učenika tako da se normalno može raditi s njima kao s jednim pravim kolektivom.

Dodatni problemi naravno bili su u prvom polugodištu ratni uvjeti i stalni prisilni prznici pa su djeca i zbog toga trebala nešto više vremena za početak normalnog rada. Inače, u Dubravi četvrtišta imaju sada i stručnu nastavu te engleski jezik dok ga treća rade kao izborni. Upravo onog dana

kad smo ih posjetili imali su i sate vjeronauka. Nakon ovog razgovora na licu mesta (a i dječa su nam pričala o novoj školi na koju se još u potpunosti nisu prilagodili, jer spominju staro društvo onih iz nižih i viših razreda s kojima su si lomili priljili istu učionicu) zaputili smo se u Šibenik u centralnu školu na Šubićevac. Ravnatelj Zvonko Pešić objašnjava nam razloge zbog kojih se škola opredjelila na ovaj korak.

— Već godinama smo pratili i analizirali uspjehe i uopće ponašanje tih učenika koji su nam u više razreda dolazili iz ovih malih područnih škola. Primjetili smo da je usvojenost nastavnog gradiva bila daleko slabija, ali ne zbog njihovih intelektualnih predispozicija već zbog uvjeta u kojima su stjecali to znanje i još više zbog naglog prelaska u sasvim drugu sredinu. Ta su dječa jednostavno doživljavale šok dolaskom u peti razred jer bi se odjedanput našli u ogromnom broju djece istog uzrasta, istogodišnjaka. Mi smo ih pratili sve do završnog razreda i najveći broj ponavljajući bio je upravo iz njihovih redova.

● Fizički uvjeti u kojima su ta djeca radila bili su nespoljni s našim stoljećem?

— Rekao bih upravo tako. U Rakovu Selu imali smo jednu učionicu bez ikakva okoliša u koju su dolazili učenici prvog, drugog i četvrtog razreda da je bio uzrast i trećeg razreda sigurno bi bili i oni skupa — ukupno 14 učenika. Škola nije bila održavana, a udaljena je od zgrade u Dubravi svega 3 kilometra. Školu u Danilo Birnju pohadalje je 15 učenika u sva četiri odjeljenja i oni su radili

u jednoj jedinoj učionici. Škola u Dubravi bila je adaptirana, imala je jednu učionicu, a radilo se u dvije smjene sa dva kombinirana odjeljenja. Zgrada je izvana bila uredena, imala je i sanitarni prostorji a nalazi se na podjednakoj udaljenosti i od Rakova Sela i od Danilo Birnja. To su bili zapravo optimalni uvjeti da sa malim ulaganjima stvorimo jednu središnju školu.

● Uz dvije specijalizirane učionice škola je dobila i druge sadržaje ili će ih dobiti — tako smo čuli prilikom posjeta Dubravi?

— Uz ove učionice škola je već dobila i dva nastavna kabineta, salu za tjelesni odnosno trim-kabinet, prostor za stručne suradnike jednu malu zbornicu, dva sanitarna bloka, dječje igralište sa pratećim sadržajima, a dogradnjom aneksu dobit će i druge prostore za funkcioniranje škole. Na primjer, čajnu kuhinju, višenamjenski prostor za održavanje priedbi, prostor za društvene aktivnosti mladih, garderobu i svačionice za trim-kabinet. Zapravo sve što je jednoj školi, ali i mjestu potrebno.

● Spominje se i povezivanje ove s centralnom školom?

— Vi znate da mi imamo idejni projekt informatičkog sustava u centralnoj školi te da smo već prešli na automatsku obradu podataka. Škola u Dubravi bit će povezana sa telefonskom nego i informatičkom mrežom sa školama u Šibeniku što će omogućiti dizanje razine obrazovanja u ovoj školi, dapače, njenoj izjednačavanju sa centralnom školom. Time postižemo da nam dječa

idu u čista odjeljenja a da ne uzimamo nove učitelje niti druge djelatnike — mislim na čistačice, domare i slično. Nastava se inače izvodi u dvije smjene s tim što prvi i drugi razred počinje ujutro u 9 sati a treći i četvrti u 8 tako je i sa poslijepodnevnom smjenom koja počinje u 13 i 30 za starije a u 14 za mlađe učenike.

● Riješili ste i problem prijevoza učenika?

— Da, i to mislim vrlo dobro po zapadnom modelu. Po prvi put nam je omogućeno kao školi sklapanje ugovora s privatnikom, što je za 25 posto jeftinije nego s društvenim prijevoznikom. Osim toga privatnik je fleksibilniji što se tiče promjene početka i završetka nastave a mislimo da će nam dobro doći i kod organiziranja ekskurzija. Izvanredne rezultate ovaj je model pokazao i u ratnim uvjetima jer su učenici bili u stalnoj kontroli i u zatvorenom prostoru bilo u školi bilo u autobusu. Što se tiče ovih učenika u Dubravi prijevoz je organiziran po kružnom sistemu tako da učenike preuzima na 8 punktova praktično ispred kuće, kamo ih i vraća. Učenici ništa ne gube i ne čekaju ni na odlazak ni na povratak a u nizim razredima još imamo i dežurnu učiteljicu.

● Koliko je sve to iziskivalo financijskih ulaganja, jer znamo da je do novca sada teško doći?

— Pa tu ste u pravu, sredstva Ministarstva prosjevete i kulutre blokirana su pa smo morali krenuti drugim putem. Odlučili smo se za postupnu realizaciju projekta tako da smo u prvoj fazi sredili učionice, sanitarie i trim-kabinet te sklopili ugovor sa prijevoznikom. U drugoj fazi sredit ćemo svačionice dok u trećoj fazi idemo na izgradnju aneksu.

Prva faza je već gotova i financijski zaokružena. Škola je osigurala minimalna sredstva iz postojećih za amortizaciju dok su u izvršenju završni radovi sudjelovali stanovnici Mjesne zajednice Dubrava dobrovoljnim radom. Pomoći su nam i mnogi iz Šibenika na primjer »Šibenka«, »Poliplast«, pekarska industrija »Krka«, Fond u stambeno-komunalnoj djelatnosti, »Izgradnja«, »Lavčević«, privatni poduzeće »Bormillo« i Općina. Sad odmah krećemo na realizaciju druge faze dok završetak objekta sa svim funkcijama očekujemo pčetkom iduće školske godine. Moram reći da se radilo neprekidno i za vrijeme trajanja ratnih operacija u neposrednoj blizini a stalno smo imali podršku Sekretarijata za društvene djelatnosti.

Uz kvalitetnu nastavu dobili smo i direktnе materijalne uštide jer sada umjesto tri trošne zgrade održavamo samo jednu i to ne više trošnu, a dječi je sada na usluzi i stručni tim i centralna školska knjižnica i liječnička zaštita.

Josipa PETRINA

ANKETA
ŠTO DONOSE PLAVE KACIGE?

MIR S MNOGO PITANJA

Kocka je baćena! Međunarodna zajednica prešla je Rubikon svoje politike u odnosu na nekadašnju Jugoslaviju, i plave kacige na područje Hrvatske stižu u naredna dva-tri tjedna. To će znatići i povlačenje jugoslavenske vojske izvan granica Hrvatske, razoružanje teritorijalne obrane u »tzv. krajini« i Istočnoj Slavoniji, kao osnovni uvjet povratka raseljenih i progna-

nih. Na zaposjednutim područjima važiti će zakoni Republike Hrvatske, a sastav lokalne policije bit će usklađen s nacionalnom strukturom prije početka rata. Rat je dakle, završio. Nastupit će mir. S dosta pitanja.

Zorana Lacmanović službenica: — Plave kacige dolaze, i to je dobro. S njima dolazi i mir. Ali, kako će ići povratak prognanika u njihove domove? što će biti s policijom u Kninu? Ne znam, ali mi se čini da je još uvijek premalo jamstva da će se na tim područjima, odakle su prognani Hrvati, uspješno provoditi zakoni Hrvatske.

Dolores Bujas: — Dolazak plavih kaciga najbolje je rješenje. To znači i prestanak rata. Nadam se da će, nakon izvjesnog vremena sve izći na dobro. Iako se plave kacige i progna-

prije i poslije rata? Stoga, treba ustrojiti što prije pravnu državu, kao garanciju sigurnosti.

Nada Dražić-Vanat: — Dobro je što dolaze plave kacige, jer će prestati rat. To je najbolji način da se povuče jugoslavenska vojska. Plašim se, međutim, da dugoročno, sve skupa ne znači gubitak tih hrvatskih teritorija? Voljela bih kada bih mogla u cijelosti vjerovati da će s plavim kacigama biti rješeni svi problemi. Zasad ne osjećam da postoje sive garancije.

Damir Dunder: — Vratit ćemo sav naš teritorij; i bez obzira na plave kacige. Hoće li »plavi« to ubrzati, ne znam, vidjet ćemo. Knin i »tzv. krajina«, bit će područje s hrvatskim zakonima. Prilike se mogu zakomplikirati, ali vjerujem da ćemo vratiti teritorij.

Tomislav Relja: — Volim plavu boju. Postala mi je najdražom! Plave kacige će doći i to je najbolji način da se povuče okupacijska jugoslavenska vojska. To će značiti i mir. Plašim se razvoja prilika: hoće li se na zaposjednutim područjima provoditi zakoni Republike Hrvatske, kako će to ići?

Boris Lambaša: — Da se Šibenik nije branio s uspjehom, sada ne bismo imali mir. Želim reći da Hrvatska treba biti agresivna u traženju onoga što je njenio. Treba istražiti na tome, da kada dodu plave kacige i »JNA« se povuče, da postignemo da se prognati vrate, i da na tome području vladaju zakoni Republike Hrvatske.

B. PERIŠA
(Snimio: V. POLIĆ)

PROGNANICI OSTAJU I DALJE U HOTELIMA

NEMAJU KAMO

Foto: R. Goger

Šibenski hoteli ove su zime znatno puniji nego proteklog ljeta u samom srcu sezone. Napunila ih je nevolja ... U njima su utočište u hladnim danima našli brojni prognanici koje je prokletstvo rata iščupalo iz njihovih normalnih životnih sredina. Mnogi ljudi iz Vukšića, Lišana, Dubravica, drniških sela prvi put su zakoračili u hotel a sasvim sigurno hotela će im biti dovoljno do kraja života. Svak dan im se mijesecima već sastoji od boravka u hotelskoj sobi i sjedenja u hotelskim holovima. Oni su im nadomjestak za njihova ognjista, dvorišta, vrtove ... Rijetki, su među prognanicima oni koji su se uspešno prilagodili novim uvjetima života. Mnogo je više njih koji su stare životne navike oživjeli i u novoj sredini. U posljednje vrijeme čuju se najave da će prognanici uskoro morati napustiti hotele, da će biti vraćeni u odmarališta možda i u vojarne, jer hoteli moraju biti uređeni i pripremljeni za narednu turističku sezonu iako je njen ishod neizvještaj. Te priče šire se i među prognanicima koji pomalo i strahuju od toga gdje će im prije povratka u svoja

sela i gradove biti sljedeća usputna stanica!

— Nije istina da je već određeno da će prognanici uskoro morati biti premješteni iz hotela — kaže Nedra Klarić, predstojnica regionalnog Ureda za prognanike u Šibeniku. Mi takva uputstva iz Republičkog ureda za prognanike još nismo dobili. Međutim planira se da se prognanici kada dodu toplijih dani i kada prestane potreba za grijanjem ponovo vrate u odmarališta.

Zbog toga smo republičkom Ministrstvu za socijalnu skrb trebali uputiti podatke o objektima na području Šibenske općine, pretežno odmarališta, u kojima postoje uvjeti za smještaj prognanika. Prema analizama koje smo napravili na našem području ima 24 odmarališta koja zadovoljavaju sve kriterije za smještaj prognanih osoba tako da neće biti problema da se u njih razmjesti kada prestane potreba za grijanjem. Za sada to ne dolazi u obzir!

Šibenske vojarne, koje je napustila okupacijska armija neće međutim biti korištene za smještaj prognanika iako je u igri bila i ta mogućnost. Prvo, zbog slično razmišljanju i ostali hotelijeri s čime se upoznao i zamjenik ministra za socijalnu skrb Republike Hrvatske za nedavnog boravka u Šibeniku. Turističko poduzeće »Vodičanka«,

toga, kaže gospoda Klarić, što nije riješen pravni status tih objekata. Osim toga u njima ne postoje ni minimalni uvjeti za život prognanika. O tomu je Regionalni ured obavijestio republičko ministarstvo.

Što kažu hotelijeri?

Gotovo svi hotelski objekti osim »Solarisovog« »Andrije« i Vodičankine »Punte«, koja je znatno oštećena u neprijateljskim napadima, trenutno su na stanjeni prognanicima. Pružaju im sve usluge smještaja i prehrane. Iz republičkog Fonda »Kralj Zvonimir« dnevno se za svakog prognanika smještenog u hotelu donedavno plaćalo 260 a sada se plaća tristo dinara. Hotelijeri se tuže da to nije dovoljno i da ne pokriva ni osnovne materijalne troškove, međutim do sada nije bilo. Ne bi ih trebalo biti ni ubuduće jer kako saznamo u hotelskim poduzećima, nemaju namjeru tražiti iseljavanje prognanika.

— Ni u kom slučaju ne očekujemo da, prije nego se za to stvore uvjeti, iz našeg hotela odu prognanici — kaže Josip Huljev, direktor »Rivijere« — trenutno za to nema razloga. Nemamo najava dolaska turista a objekte ćemo prema potrebi početi pripremati za turističku sezonu. Prognanici u njima mogu ostati dokle god to bude potrebno.

Slično razmišljanju i ostali hotelijeri s čime se upoznao i zamjenik ministra za socijalnu skrb Republike Hrvatske za nedavnog boravka u Šibeniku. Turističko poduzeće »Vodičanka«,

međutim, nedavno je ipak zatražilo od Regionalnog ureda za prognanike da pokušaju pronaći drugi smještaj za 400 prognanika koji su smješteni u hotelu »Olimpija« budući da taj objekt trebaju pripremiti za dolazak turista. Istodobno nude da će u svojim objektima pripremati hrano za prognanike smještene u Vodicama jer za to imaju mogućnosti. To je jedini zahtjev koji je za premještanje prognanika iz hotela do sada dobio šibenski Ured za prognanike u kojem za sada ne planiraju premještanje prognanika iz hotela.

Osim toga sada su aktualnije pripreme za povrat prognanog stanovništva što će, ako »plave kacige« dodu u Hrvatsku, biti politički zadatak broj jedan ...

D. FERIĆ

IZ HOTELA U TUĐE VIKENDICE?

Bez obzira na to što je društvo preuzelo potpunu brigu za skrb prognanika i što ih ni u kom slučaju, ako taj status zaslužjuju, neće ostaviti bez normalnih uvjeta za život, neki pokušavaju ipak »loviti u mutnom« — osigurati sebi smještaj provalom u tuđe kuće. Upućuju na to prosvjedi Kriznog štaba Pirovac oko kojih se posljednje vrijeme događala velika prasjna u javnosti. Prema rječima Šime Gulama, predsjednika pirovačkog Kriznog štaba do sada je provedljeno u 110 pirovačkih vikendica, vlasnici kojih u 38 slučajeva nisu gradi Hrvatske a ostalo su Hrvati. U vikendice se najčešće useljavaju prognanici, kaže Gulam i to iz sela u pirovačkom zaledu. Provale i nasilno useljavanje u vikend-kuće traju od studenoga prošle godine a prema nekim novim u posljednje vrijeme najčešće to rade prognanici koji su smješteni u »Solarisu«. Inače, Krizni štab Pirovac dopustio je petorim prognaničkim obiteljima da uđu u privatne vikendice i to onima koji imaju svoja stada pa se nisu mogli udaljavati iz Pirovaca. Krizni štab Pirovac upozorava da su te provale u krade privatne imovine posebne masovne te je zatražio počajanu aktivnost i kontrolu pripadnika Policijske uprave Šibenik kao i vojne policije.

S. GULAM

Načelnik šibenske Policijske uprave Nikola Vukošić, tvrdi, međutim, da je služba provala u pirovačke vikendice prenapunjene. Pripadnici policije od početka, kaže, imaju »uvid u situaciju« a od sredine rujna prošle godine do sada otvorena su 64 incidenta u vikendicama u Pirovcu u što spadaju i probleme u vikendice i protupravna useljenja. U slučaju otkriveni su počinitelji. Do sada utvrđeno da je u privatne kuće samovoljno useljeno pet obitelji ali su te kuće prethodno već bile provajljene.

Cetiri porodice dobole su ključeve privatnih kuća od pirovačkog Kriznog štaba. Dok ih je 17 od kućapazitelja dobro doputenje za ulazak u vikendice. U Policijsku upravi i dalje rade na otkrivanju tih krivnih djela a procjenjuju da u Pirovcu ima 15 do 20 slučajeva provala u privatne kuće. U većini slučajeva kada je protupravna useljavanju riječ počinitelji su, kaže Vukošić, prognanici. Naglašava, međutim, da osim u Pirovcu, provale u vikendice i u drugim mjestima, da policija radi survej posao, i da u suradnji s vojnom policijom nastoji te pojave sprječiti a počinitelji kriti.

PROGNANIČKE DUŠE U MONTAŽNIM KUĆAMA

MONTAŽNE KUĆE UMJESTO PORUŠENIH DOMOVA!?

Pretpostaviti je da se dio objekata može obnoviti uz manje popravke. Dio će zahtijevati veće sanacijske zahvate, a najteže će biti s kućama koje su tolliko oštećene da u obzir jedino dolazi nova gradnja. Na to dolazi pitanje da li klasična gradnja ili montažni objekti?

Guci stvari imaju specifične prostorne zahteve? I što to konkretno znači za šibensku općinu kada znamo da je skradinsko zalede strahovito stradalno?

Dosadašnja Iskustva

Sama ideja brzog rješavanja stambenog problema ljudima koji se više nemaju gdje vratiti putem montažnih kuća izaziva pozornost. Uostalom poučeni smo primjerima Izraela ili nekim domaćim primjerima — čitavo zagrebačko naselje montažnih kuća Novi Retkovec gdje su se nastanili ljudi čiji su domovi stradali u velikoj poplavi Save 1964. godine u Zagrebu. Tada je to naselje planirano kao privremeno, međutim ta privremena traje već skoro trideset godina. Kvalitet življenja u Novom Retkovcu nije na prosječnoj razini stanovanja budući da su montažni objekti bili predviđeni za stanovanje do petnaest godina, te ukoliko stanari nisu daljnjim ulaganjima održavali montažne kuće one su brzo propadale i pretvarale se u prilično opasne »ruine« s vrlo lošim instalacijama. Doduše, montažni objekti koji su se nalazili povezani u blokovima bili su lošije kvalitete i brže su propadali, za razliku od samostojelih čija je trajnost ipak duža. U biti pokazalo se da se već u startu pogriješilo što se raču-

nalo na privremenost naselja. Možda je zanimljivo sagledati izraelski model, budući da se Izrael suočio s brojnim useljavanjem Židova iz bivšeg SSSR-a. I njih je normalno negdje trebalo smjestiti. Problem je riješen upravo montažnim kućama, premda je ranije govorito o kvaliteti življjenja u tim naseljima jer je potrebna određena vremenska distanca.

50.000 montažnih kuća

Ako je vjerovati kuloarskim pričama Hrvatska planira kupiti oko 50.000 montažnih kuća. Da li je riječ o velikom ili malom broju za sada je teško govoriti i tako će biti sve dok se ne pride izradi ozbiljnih procjena, ako se već ne može ustanoviti pričinjena šteta na licu mesta. Zdravorazumski je pro-suditi da je najnormalnije izraditi tipologiju oštećenih objekata. Pretpostaviti je da se dio objekata može obnoviti uz manje sanacije. Dio će zahtijevati veće popravke, a najteže će biti s objektima koji su tolliko oštećeni da jedino u obzir dolazi nova gradnja. Naravno, idealno bi bilo da o tomu sami vlasnici mogu donjeti konačnu odluku, da li popravljati, graditi iz temelja ili prihvati montažnu kuću kao stalno/privremeno rješenje. Kako to rješiti finansijski posebno je pitanje. I tu

će država morati pronaći neki prihvatljivi model.

Skradinsko zalede

Kad je u pitanju šibenska općina, točnije skradinsko zalede javlja se nekoliko nezabilaznih činjenica. Premda je za sada gotovo nemoguće govoriti o štetama izraženim kroz brojke, ne treba biti previše mudar pa zaključiti da su sva sela s hrvatskom većinom, koje je srpski agresor privremeno okupirao, gotovo svravnjena sa zemljom. Sve je oplaćano, a dimovi koji su se mogli vidjeti iz daljnje svjedoče o paljenju hrvatskih kuća. Tako u najbolju ruku možda ima tek nekolicina kuća koje se mogu prilično brzo obnoviti. Nisu bolje prošla ni naselja koja niti jednog trenutka nisu pala neprijetljivo u ruke, primjerice u Dubravicom ne možete naći na kuću koja nije oštećena nekom od granata, a ista je stvar sa Skradinom, Bičinama ... Prema popisu stanovništva iz 1981. godine u bivšoj skradinskoj općini živjelo je 8535 stanovnika, a upisan je 2131 stan, uključujući i naselja s većinskim srpskim življem. Skradinsko zalede dijelilo je sudbinu čitave Zagore, prisutan je trend opadanja broja stanovnika i ujedno starenje onih koji su ostali, pa će kod obnova prvi veliki problem biti relativno mali broj radno aktivnog stanovništva, najviše dijela pučanstva. Koliko je starje stanovništvo u stanju obnavljati porušene domove? Ne treba zaboraviti da će veliki problem biti smještanje montažnih kuća i to s obzirom na konfiguraciju terena a i seoski stil življjenja. Naime, daleko najveći broj modela montažnih objekata podrazumejava gradski način života. Jednostavno rečeno tu

nema konobe, niti prikladnog kokošnjaka svinjca... A da ne govorimo da u našem podneblju uopće nema tradicije takve stambene gradnje.

Nije problem samo u kućama

Cilj je vrlo jasan — što prije vratiti prognanike odakle su izgnani. Mogućnost njihova povratka preko noći može postati realnost, a onda ostaje tehničko pitanje smještaja. Ne treba forsirati samo i samo jedno rješenje. Montažne kuće su jedan od načina, pri čemu se treba čuvati priče o njihovoj privremenosti. Kakvugod strategiju Hrvatska izabere unaprijed treba računati na stalna rješenja. I nije problem samo u kućama, ljudima u skradinskom zaledu treba ponuditi i neke druge motive da se vrate u rodno mjesto. I čitave kuće su se znale napuštati i prije ovog rata u potrazi za boljim životom. Valjda se neće ponavljati greške iz prošlosti. Ivica POLJIČAK

UMIROVLJENICI ZA OBNOVU PORUŠENE DOMOVINE

Savez umirovljenika Hrvatske udruženje Šibenik ponudio je Savezu umirovljenika Hrvatske prijedlog za odricanjem od pripadajućeg mirovina s naslova preindeksekcije za 1991. god. i ustupi Republičkoj za obnovu ratom porušene domovine. O čemu je, naime, riječ? Odluka o preindeksaciji mirovina ostvarenih 31. 12. 90. počevši od 1. 1. 91. mirovini trebale bili povećane za 28,9 posto, lata preindeksiranih mirovina od dana Republički fond mirovinskog i invalidosiguranja osigura za to potrebnu stvar. S naslova preindeksacije mirovini umirovljenicima, da je bilo vršeno reno isplaćivanje preindeksiranih mirovina splatilo bi se: siječanj 1991. uvećanje 28,9 posto, pa sve do prosinca kad bi to učinje iznosilo 48,4 posto. Ukupno ponanje za cijelu godinu iznosilo bi 431,6 mil. ali kako je izvršeno umanjenje od 610 posto, to u ukupnom proračunu bi da se mirovina svakog korisnika iznosi za 3,50 posto.

Naime izvršene preindeksacije po navedenoj Odluci koju je donio navedeni svaki umirovljenik koji je ostvario mirovinu od 31. 12. 90. prikraćen 3,5 posto svoje prosječne mirovine, 1991. god. s naslova preindeksacije su mirovine za 11 posto. Tako su mirovine i dalje tekući uskladišči i isplaćuju, čime je ova kategorija umirovljenika neprirođeno privilegirana na ranije umirovljenih korisnika mirovina.

A osnovi navedenoga zaključeno je, preko Saveza udruženja umirovljenika Hrvatske, pokrene inicijativu svih općinskih udruženja umirovljenika da se odreknu od neisplaćene 3,5 posto preindeksacije mirovine iz osnova preindeksacije i da se ta sredstva preusmjeri na obnovu porušene Domovine. Jer znamo u tijeku prijavog rata, koji još traje, porušeni su gradovi i sela, učinjeno je gotovo 20.000 ljudi. Ukupna žalja šteta koja je učinjena prelazi 20 milijardi dolara. Umirovljenici su poštano odradili svoj vijek, nakon čega 2. svjetskog rata na svojim lednjeljima obnovu tada porušene zemlje,

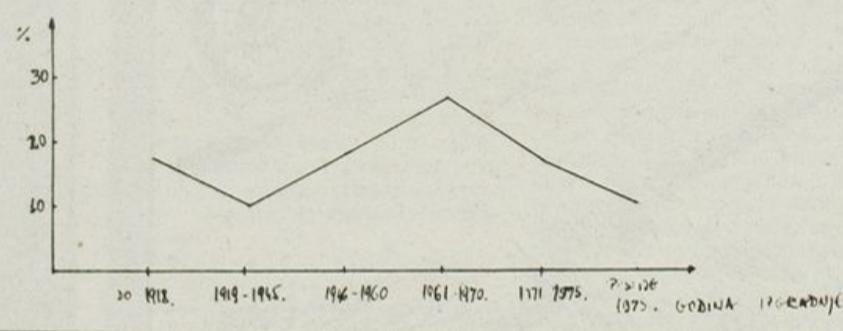
dali su određen doprinos u gradnji grada, tvornica, pruga i stvorili kakvu takvu osnovu za bolji život sebi i nadolazećim generacijama. Sad u poodmakloj starosnoj dobi ponovno podnoćeši ogromne patnje i strahote rata, održu se dijela svojih skromnih mirovina, koje su često nedovoljne za minimalnu egzistenciju, da bi time pomogli drugima, te zajedničkom interesu cijele Hrvatske.

"Zbog toga još predlažemo Republičkom fondu MIORH-a sljedeće: utvrđivanje neisplaćenih novčanih sredstava s preindeksacijom mirovina za 1991. i da se ta sredstva ustepe Republici, da se za sve korisnike mirovina stečenih nakon 1. 1. 91., a kojima su mirovine od 1. 12. 91. poveća-

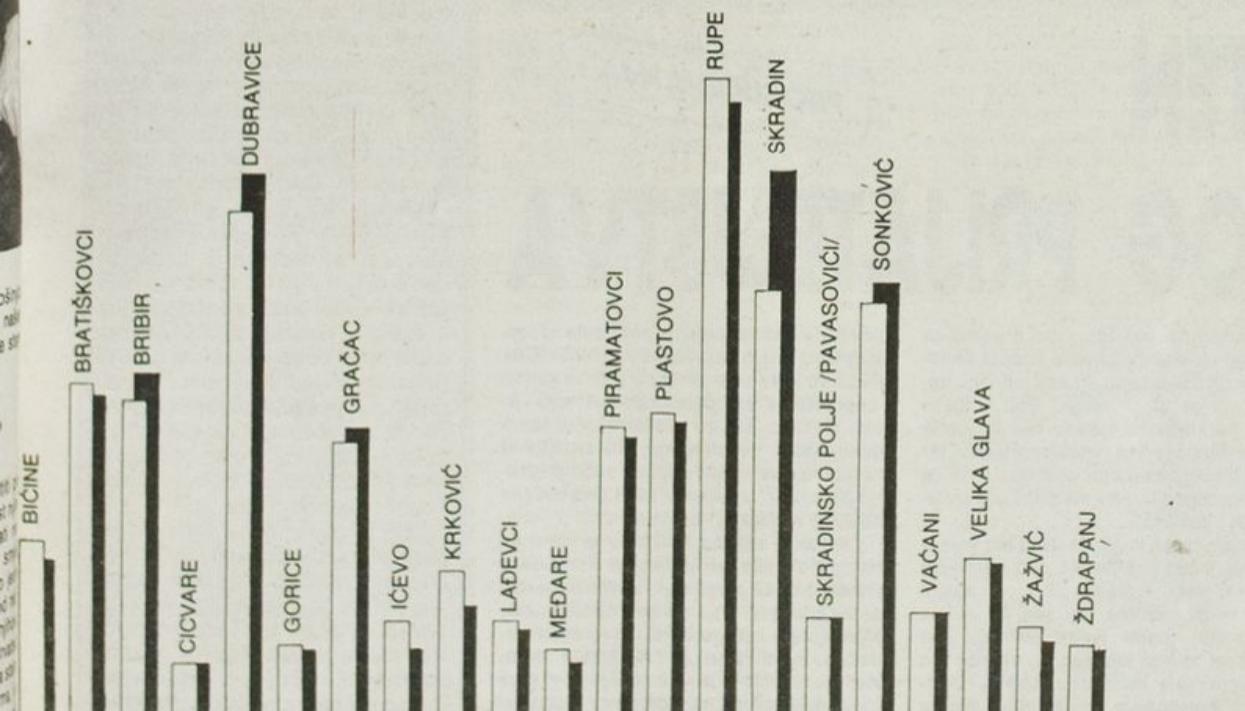
ne za 11,6 posto ustanovi kao neprirođeno plaćanje i da se ta sredstva u obliku mješevnih rata isplate na račun Fonda za umirovljenike Hrvatske. Posljednji naš prijedlog odnosi se na utvrđivanje tekućeg uskladivanja mirovina, koji su pravo na mirovinu stekli do 31. 12. 90. i da se te svote povećaju za 48 posto kolika je preindeksacija tekućeg uskladivanja 31. 12. 91. te da se ta svota uzme kao osnovna vrijednost za 1. 1. 92. Ovakvo utvrđene svote mirovine staviti u tečaj od 1. 1. 92. i nastaviti s novim tekućim uskladivanjem i s isplatom zaostatka manje isplaćene od 1. 1. 92. do kraja mjeseca u kojem se bude obračunalo — rekao je predsjednik Saveza umirovljenika Hrvatske — Udrženje Šibenik, Duje Benat.

P.V.

KRIVULJA KRETANJA IZGRADNJE U POSTOCIMA
POPIS STANOVNIŠTVA 1981.

Popis stanovništva 1981.

Postotni dio stanovništva po naseljima unutar bivše općine Skradin (Ukupno 8535 stanovnika)

Postotni dio stanova po naseljima unutar bivše općine Skradin (Ukupno 2131 stan)

AKTUALNO

KAKO DO PITKE VODE

Jedno od najmladih javnih poduzeća u općini Šibenik zasigurno je »Javno vodoprivredno poduzeće za sлив rijeke Krke«. Svojim radom započelo je početkom ove godine, stupanjem na snagu Zakona o vodama Republike Hrvatske. U svom kratkom radnom vijeku ovaj kolektiv je našao na niz poslovnih projekata, koje će trebati obaviti u jednom dugoročnom vremenskom razdoblju. Javno poduzeće djeluje na području općina Šibenik i Drniš, kao i na dijelovima Knina i Benkovca, no zbog ratnih prilika funkcije obavljaju samo u šibenskoj općini.

Prvi zadatak se upravo rješava ovih dana, a riječ je o radovima na izgradnji gravitacijskog vodovoda »Most« — »Industrijska zona Vodice«.

18. veljače Izvršno vijeće Skupštine općine Šibenik donijelo je zaključke o nastavku radova na toj trasi. Stručna je komisija dobila izvješće o dosadašnjem izvodaču radova od »Gradba inženjering Skopje« s kojom je ugovor raskinut, te otvorila natječaj za zainteresirane firme koje će dovršiti navedeni posao u roku od 60 dana. Najvažnije u ovom trenutku je nastavak započetih rokova, koji su zbog rata uvelike kasnili. Donijeta je odluka da se pristupi gradnji i drugog dijela cjevovoda od »Industrijske zone Vodice« do vodosprema »Čeče« Ivjine, imajući u vidu da se ta investicija treba završiti tijekom 1992. Takoder se zna da će gradnju druge etape cjevovoda izvesti naša »Dalmagradnja« Šibenik.

Bitan zaključak sa sjednice IV Skupštine općine Šibenik je i način finansiranja programa vodoopskrbe za naše područje, koji će se oslanjati na finansijsku pomoć JP »Hrvatska vodoprivreda« Zagreb, kao i na ostale moguće izvore, npr. naplatu dugovanja svim pravnim i fizičkim osobama, kao i pronalaženje dioničara za ove investicije, odnosno uspostavljanje tržišnih odnosa u ovoj djelatnosti.

— Koje su druge djelatnosti ovog javnog poduzeća, pitali smo gospodinu Ivu Baicu, direktoru ove nove poslovne jedinice.

— Naš zadatak je zaštita od

štetnih djelovanja voda, zaštita vode od zagadivanja i iskorištanje i upotreba vode. Što se tiče zaštite od djelovanja vode načinjeni su prijedlozi budućeg stanja, tako da su u prvom planu regulacije vodotoka rijeke Krke, Čikole, Guduče te regulacija Otreša od ušća Bibišnica. Isto tako je u planu opsežni posao regulacije bujice »Rupe« kod sela Rupe, koja je dosad nanijela velike štete poljoprivrednim zemljištim. No početak tih poslova morat će čekati bolja vremena, prije svega završetak rata. Treba osigurati za cijeli višegodišnji investicijski program zaštite od voda gotovo 18 milijuna DEM koje je u ovom momenatu nemoguće i zamisliti, a kamoli priskrbiti!«

● Da li se što čini na planu zaštite od zagadivanja vodenih površina?

— Takav godišnji program trebao bi biti sastavljen za petnaestak dana. Prije se nešto radio na nabavi kolektora za pročišćavanje zraka, ali prestankom rada glavnog zagadivača »Elektrolize« i nedostatku materijalnih sredstava i taj će posao zasigurno kasniti.

● Spominje se problem nedostatka pitke vode u ljetnim mjesecima, baš u vrijeme turističke sezone, kako bi se taj problem mogao rješiti?

— Rješenje tog problema vidim u izgradnji tvornice pitke vode na Visovačkom jezeru, za taj posao imamo već sastavljen program. Novosagradići bi pogoni trebali osigurati pitku vodu građanstvu i gostinacima u našoj općini, bez obzira na ljetne suše!

Za ostvarenje tih planova u najkraćem roku treba osigurati nosioca realizacije srednjoročnog i dugoročnog programa izgradnje vodooprivrednih objekata. Treba ekipirati, pripremiti i osposobiti takve subjekte za vodenje tog programa, kojeg treba izgraditi godišnjim programima i realizirati u etapama. To bi ujedno mogao biti ključ rješenja problema vodoopskrbe za naš grad.

P. VLAHOV

PONEDJELJAK SVAKIH SEDAM DANA

PETAK

— Varaju se oni, koji drže kako je rat preskočio Murter i Murterine. Nisu ovdje padale granate ni bombe, ali doprinos Murteru je sličan onom, što čine Riječani, Puljani... — uvjeravao me u murterskom »kaficu« sadašnji konobar, a blivši košarkaš Bore.

Ako (neki misle da) laže Bore, neka lažu brojke! U Hrvatsku je vojsku regutirano više od 200 Murterina.

SUBOTA

Susret s prognanicima iz Knina. S nacionalno mješovitim bračnim parom. Ona Srpskinja, a on — Hrvat. On će »Vratiti ču se u Knin!«, a ona »Poslije svega ja — nikad!« I informacija iz prve ruke: — Sad kad ne ma Hrvata četnici pljačkaju kuće »normalnih« Srba!

NEDJELJA

Na putu za Murter preko Tribunj i Ivjina neizbjegljivo je konstatacija kako Tribunj ima tek nešto manje cestovnih priključaka od — Los Angelesa!

UTORAK

Od čega žive nezaposlena prosvjetna radnica Ljilja i njezin suprug, koji zaraduje tek skromni honorar? Ljilja se, uzgred rečeno, već 6 godina uzaludno javlja na natječaj!

SRIJEDA

Svoje mušterije, privatnike i društvena poduzeća, brodogradilište Betina, unatoč njihovoj nelikvidnosti, nikako ne odbija. Spasenosna formula je kredit, temeljen na vjerovanju u bolja, mirnija vremena. Kad će tako početi razmisljati i ostali? U zapadnoj Europi padaju u nesvijest, kad automobile kupujemo »u kešu«. Tamo i dobrostojeći u te i ine svrhe koriste kredite!

ČETVRTAK

Iz Prištinejavljaju kako dio kosovskih Srba i Crnogoraca prosvjeđuje protiv srpske represije. Razlog: primanja od 35 maraka. Ako isti rezon pobijedi u »Krajini«, Vanceov plan bit će puno jeftiniji od planiranog!

VELIKI SITNIČAR

PRISJEĆANJA »MRDUŠA« NA UDARU NEO- STALJINISTA

Reći će, možda, netko (ili pak svatko) da se Ivanu Brešanu počesto guramo u goste, kao da nema drugih ljudi ili dogadanja o kojima bi valjalo ili trebalo pisati. Ali nema. Nema barem u drevnom Krešimirovom gradu. Ili ima ali, što se tu može, Bože moj, nisu interesantni, nisu putokazni. A prof. Brešan jest. Takav je i ovih dana kada se, ako se ne varamo, navršavaju dva desetljeća od nadnevka u kojem je — za mnoge nečekivano, a za većinu s puno razloga i povoda — postao nositelj tada najznačajnije hrvatske nagrade za dramsko (riječ je o književnom rodu zvano drama!) dostignuće.

Kako je do toga došlo reći ćemo kasnije, a zapravo se radilo da je Brešanov komad »Predstava Hamleta u selu Mrduša Donja, općina Blatuša« što ga je uistinu značio (u režiji glasovitog Božidara Violića) izveo ansambl zagrebačkog »Teatra itd« dobio nagradu »Gavella« koju je tadašnji »Vjesnik u srijedu« dodjeljivao za najbolji dramu. »Hamlet« je bio Brešanov »prvorodenik« i Ivan je mnoge (da ne ustvrđimo sve) uvelike iznenadio ne toliko svojom kakvoćem redanja dramskih dijaloga koliko tematikom u bit koje dodata gotovo nitko (iz političkih razloga, dakako) nije takoreći ni pokušavao »zalaziti«.

Danas se može ustanoviti da je već tada bilo ljudi (a kasnije su postajali sve brojnijima) koji su — mjereno tzv. društveno-političkim metrom — tvrdili da je Ivan Brešan »zagazio« u gusto blato naših (tada, dabome, jugoslavenskih) političkih baruština, da je svojim oštrom i iskrivljenim perom (a sve to boze kroz smijeh i podsmijeh) dobro šibnuto po onome što se, ujetno budi rečeno i shvaćeno, uporno nazivalo društvenim jugo-dostignućem. Bio je to sraz sa ne-pismenjacima koji su vodili državne poslove, bio je to iskaz psihologije moćnika i ratnih dobitnika, prošetala se tu plejada amoralista uzdignuta na oltar svevlašća. Bome da je to neke moralo dirlnuti. I »ticnulo« je — više nego što se danas misli i što mnogi pomicaju.

Hoćemo, zapravo, kazati da je tu prvu »VUS-ovu« nagradu prof. Ivan Brešan sasma zasluzeno dobio, da ju je ushićeno prigrlio, ali mu, zasigurno, još ni danas nije posve jasno da nije mnogo nedostajalo pa da mu to laskavo priznanje bude uskraćeno. Iz tzv. političkih razloga, dakako. Jer su neki (a zna se i koji i kakvi) ocenjivali da je ukazivanje NEDOSTATAKA aktualnog sustava NAVALA na sam sistem. A to i nije moralno tako biti. Niti je kod Brešana, komuniste od mladenačkih dana (i današnjeg, zašto ne reći, esdepeovac) to bilo »u igri«. Sačuvaj Bože, zar ne Ivane?!

A što je upravo u to vrijeme baš jedan okorjeli vanpartijac (a što ne znači i protivnik socijalne jednakosti i nacionalne pravice!) podstavlja pridonio da Ivan Brešan, unatoč svemu, prigrli »VUS-ovu« nagradu — to se može shvatiti i tako da je (tada i onda) GORE, to jest u Zagrebu bilo pametnih ljudi, osoba koje se poštujuci Marks-a nisu bile »vjencale« sa sibirskim gulazima i našim golotočnim torturama. Biće li komunista koji su ljudski misli i evandeoski se postavljali. Nije da ih nije bilo.

INAČICE PREDIZBORNA PROMIČBA ILI OPROST GRIJEHOVA

Zločinac se, vele, počesto vraća na mjesto zločina. Ima, dabome i dakako, i slučajevi koji opovrgavaju tu uvriježenost — ali ovom (pri)zgodom nećemo o njima. Pribjegnut ćemo, stvarno radije i bez iole podsvjesne prisile, ediciji »Bespuća povjesne zbilnosti«, jer nas ta knjiga istaknutog povjesnika Franje Tuđmana, boljerekavši njeno dočitavanje (što se može shvatiti i kao ponovno čitanje ili barem listanje), naprosto nagoni i nutka na sjećanje: u jednom »epski opjevanom« ulomku bivše (vraga da je blagopokojna) države, u iskrama ratnog i liti revolucionarnog sredinjanja stvarni četiri su sina, dogovorno, hicima iz samokresa okončali život čovjeka koji ih je »darovao svijetu«.

To se, istini za volju, zabilježilo u nehrvatskom ulomku glasovitog Balkana, ali — budući da je bio događaj-sastavnica tzv. narodnooslobodičke borbe nitko ne može zanjetkati da su ocoubojice bili dični partizani. Smaknuli su, eto i dakle, vlastitog stvoritelja. A ako su to uradili (a jesu, zna se požudano da jesu, jer su se i sami time dičili)

što je — bome da se valja zapitati — ta sorta ljudi bila spremna i pripremljena neistomišljenicima s kojima ih ništa (osim mržnje) ne »veže«. Valida — svašta, i još više od toga.

Zlokorište tog razdora proteže se i na tragična događanja u kasnijim vremenima kad su, kao posljedak sučeljavanja »pod nišanom« idejne silnice porača i u ovim šibenskim razmedima svjedočile obiteljske obradune. Jer se neki nisu znali snaći, jer su se oni drugi veoma lako presvrstavili, a trećima, zna se, nije bilo ni do jednoga ni do drugoga. Ma su ipak stradavali. (Neki vodički, ili zatonski, ili bilički »starosjedoci« mogli bi o tome, kad bi ushtjeli, mnogo podrobneji — ali to znači i bezobzirnije — razglabati). Ali, bila su takva, bila su, eto, zločesta vremena, »bili su zemani« u kojima su inferiorni ljudi postajali perjanicama i stjegonošama.

»Istina je boklj, ali strašna: zato svi mi samo žmirkajući nastojimo proći pored nje, kao da se bojimo da ćemo se opeći« (J. W. Goethe). Tom se mudroštvom sklopu uistinu malo što može dodati ili oduzeti. Jer ni-

su u pravu oni koji bi danas htjeli neinformirane (ili poluobavještene) »zamaglavit« čistoćom šibenskog partizanskog narastanja, kao da je sve teklo kako valja i treba. Kao da se ne znaju »brzoručni«, to jest ljudi koji su one druge bez mnogo razmišljanja »skraćivali za glavu«. Ne okupatorsko-fašističke došnike i pomagače. Ne crnoodijelaške kolaborante i hrvatske prodanike.

Danas tragati za istinama (poučak je to i onim anonimnim odašiljačima u gore sročenom smislu pisma »redaocu« ovih raščlambi) jest uistinu jalov posao, jer kome to, zaboga, trebava osvete nad jedvahodajućim starcima. Pa nećemo se, valja, igrat tužitelja i suditelja drugostranim Arčijima, jer su oprosti ljudska vrlina a prisjećanje može tek biti utok osobnih razmišljanja u usud zbivanja. Pa i onaj, jest istaknuti Šibenčanin, što ovih dana ruku pod ruku Poljanom šeta sa čovjekom koji ga je (zbiori je tako) zamalo prije dva desetljeća u hapsanu satjerao, primjerom dokazuje i iskazuje da je praštati ljudski. Druga je stvar što neki na to ne kane pristati!

Priredio: Đuro BEĆIR

NAPUKLI PRSTEN MLADENAČKOG PRIJATELJSTVA

PROSUDIVANJA

Prijateljstva se i drugovanja priskrbljuju na različite (i razne) načine, pa tako ima i onih koja nadodu iznenadnom trasom, bez da se iskažu planske namjere. Ima ih, dakle, iznenadnih. Tako su se, eto, u jednom nenadanom ljetu upoznali i dva mladića, jedan zavičajno u Šibeniku a drugi domicilan na beogradskom asfaltu. Pa se to poznanstvo preinčilo u neku vrstu prijateljstva što je nastavljeno dopisivanjem i telefonskim su-razgovorima.

Trajalo je to tako tri-četiri godine i sve je bilo O.K. do prošlog ljeta. Možda je mogao biti srpanj kad su iz Beograda počela nadolaziti znakovlja koja su upućivala (ili barem usmjeravala) »da se nešto kuva«. Što se sve mladež razgovarala — to može biti (i opstati) tajnom počak i enigmom, ali kad se u brzoglesne trase počela »upuštanja« beogradskih mamica — e, onda je postalo razvidno (premda ni to nije nadošlo od prve) da se stvari mijenjaju.

No i to je još bilo kako-tako i podnošljivo

(jer nemojmo, zaboga, jedni drugima za veliko zlo uzimati baš svaku iznašlu neodmjereni riječ ili rečenicu!) dok jednoga danu, velimo da se to moglo zbiti u tijeku srpnja, na šibensku adresu nije prispejala pošiljka. Stigla je bez popratnog pisma, jer je odašiljatelj zasigurno pominio kako je uz taj pismeno-slikovni materijal sve ostalo balast i suvišno.

A prispejala je, valja da uvod bio sasme dostašan, jedna publikacija pod naslovom »Logorski vek«. I pisalo se tu o ovakim i onakim logorištima, ali sve su »teme i podteme« (osim jedne jedine) bile slijedeće, to jest locirane na prostor što je zauzimala Nezavisna Država Hrvatska pod Pavelićevim čelninstvom. I sve su fotografije (a može se misliti kakve su predočene!) bile — ako nije bilo i falsifikata, kao što ih je mnogo puta bilo — »snimljene« upravo (i baš) na tom području.

Ne kanimo ovom prilikom (ne barem ovom prilikom) razglabati o tome da li je ono što piše bilo sasme istinito, nećemo

zboriti da li su događanja podizanja na entu (a jesu, jesu!), jer nam je poglavit cilj da ukažemo kako se s one strane Drine stalno i neprestance podgrija ratno zlosilje i to ono, naravno, što ga je oživotvorila samo jedna strana. Jer drugoga, zna se, nije nito. Jer su se Hrvati sami od sebe pretvarali u ubijene i spaljene i takvi dobivojno NEGĐJE I NEKAMO nestajali.

Nama je zadača isključivo u tome da ustvrdimo kako se u ovome nevremenu sasvim odrasli polgravaju s mlađim naraštajima nutkajući ih na otklone od rukosađa, prijateljstava i drugovanja. I to na način kojem su sviki samo oni što pamte i ne zaboravljaju svoje jede — čineći pri tom (bez loje ljudskosti) nesreću drugome. Logorski vijek jedan je narod krvave platio i preplatio, a sve ovo što mu se danas čini i događa može biti samo zalog za pamćenje. Ni smo ustvrdili — vraćanje! Ali nismo ni uzmakli od tog ustanovljenja. Samo, ako tako nastavimo dokle ćemo dosjeti. Svi skupa, naravno.

ČINIDBE

OČEV (NE)MORAJU BITI DJECA

čevi i djeca«, tako se zove veliki roman ruskog književnika Turgenjeva, nije, dabome, u svojim sklopovima nabijen ovovremenim temama, nije bar izravno, iako onoga »uvijek mogućeg« vazda ima. Rentjerstvo što su ga uživala (ili uživaju) djeca nekadašnjih moćnika i silnika nije u nekim slučajevima sitno i posve zaobilazno, ali, naravno, ima i primjera što su u debeonom razmazu s tim (i takvim) postavljanjem. Hoćemo, naiće, kazati da su nekim ljudima očevi bili na teretu ili su im pak danas postali sidrom sa kojeg se nikako ne mogu otkačiti. A — željni bi.

Ovotjedni susret s jednim (uvijek veselim, a ženska bi duša rekla i mladahnim!) vrlim, to jest i istaknutim (ili poznatim) Šibenčaninom — podsjetio nas je na rečenu konstataciju. Na ustanovljenje da očevi, kad naidu druga vremena, preinačuju se u — terete. — Ako je moj čača, jer je obnašao te i takve funkcije, u tom i takvom vremenu, za nešto (ili više toga) kriv — neka mu se, kao u normalnoj pravnoj državi za to sudi (i dokaže krvica ili osnaži nekrivnja!), ali neka se mene, prijatelju, pusti na miru. Da radim svoj posao, u miru.

Sigurno je, dakako, da ima ljudi što im očevi i nisu bili bog zna kako za primjer. Sjećamo se — neki su poradi roditeljskih stranputica (ili »stranputica«) učenih u tijeku druge svjetske ratne klaonice dugo poslije tzv. oslobođenja (jer nekima drugima je to donjelo duhovnu, ili onu drugu okupaciju!) bivali pod povećalom, i bili su počesto nepouzdani — bez da su svojim hodom kroz život pričinili i gram »neprijetljivog ili kontrarevolucionarnog«. Pa i poradi toga čini nam se (a neki će reći — pričinja) da je upravo spomenuti — OČEVO DJETE. Ne valja, a niti je iole pošteno, na leđa mlade generacije nanositi (moguće) grijeha, lutnja, promašaje, krvudanja i zlostavljanja starje generacije. Ne znači, istini za volju, to ni ono drugo — da se uživa tatino rentjerstvo, jer očevi tzv. prvorborci (u bilo kojem vremenu i povijesnom razmaku) jesu za sebe takvima.

Ljudske staze i iskoraciјe jesu, ne samo u rijetkim prilikama, čudnovati. Prisilje ili radovanje, ma kako te pojmove prihvatiš, uvijek je onome drugome bivalo sloboljublje i tugovanje. Ringišpl života, dabome. A i nema svak »sreću« kao što ju je imala obitelj Paradžik, pa da otac skonča u nekom ulomku Bleiburga, a sin, kao pravaš, smrt upozna na (prevrtljivom) zagrebačkom asfaltu. Rijetki su koji »guraju« očevim stazama, stvarno jesu rijetki, ali čak i ako u svemu tome nemaju pravo — ima im se zbog toga (uz tek sitnu ogradu) dičiti. Znamo da je ponajbolje političkim prostutktama, ali jao društvu u kojem ubojice, hapsači i progonitelji hoće da se preinake (a katkad za neke i uspijevaju, bar privremeno!) u slobodoljupce, domoljube i časti vrijedne muževe.

Da okončamo: tu nedavno je dan aktuelni općinski vijećnik, hadzeovac, reče mi da je jednoime što ga je (njega) napačno da je ultraš, hrvatski dabome, odgovorio da mu je čast što mu je otac (tom HDZ-ovcu) bio partizanski borac. A zašto, pobogu, ne bi bila? Ali imaju pravo i oni drugi koji vele drukčije. Kao: čast mi je što nisam potomak tzv. bivšeg borca, što se može kad se i ratnici često »mimoilaze«.

PISMO IZ ŠIBENIKA
NA
EKRANU
JE PISALO -
AUSTRALIJA

P rije nekoliko dana dobila sam pismo iz daleke Australije, od jedne male, obične žene

Anastazije Ljubić, koja je iz svog Zablaća kraj Šibenika otišla tamo prije tridesetak godina, žene, koja je svim svojim bićem suočila sa svojom domovinom. Ona je jedna od tisuće onih anonimnih u dijaspori koji na bilo koji način pomazuju nama ovđe. Zbog nje i svih onih koji su nas zadužili, želim prenijeti njene riječi i na taj način zahvaliti im se svima za svaku suzu, strelju i podršku u borbi za dokazivanjem istine o Hrvatskoj.

Pismo počinje riječima:

„Draga Gordana, evo danas, 16. 1. 1992. kad je došao dan radosti u naša i vaša srca, odlučila sam Ti se javiti. Dobila sam Tvoju božićnu čestitku, nekoliko sam je puta pročitala sa suzama na licu, razmišljajući kako ste mi jedni moji, proveli božićne blagdane u skloništima, u strahu, gladi, bijedi i to na svome i za svoje. Ali, hvala Bogu, došao je dan da su se otvorila vrata Europe, Božja pravda je pobijedila, netko je čuva našu uzdisanja, naše patnje i molitve. Upravo sada gledamo vijeti na TV Melbournu i na ekranu je tablica svih država koje su nas priznale, a između njih je i Australija, što je posebno obrazovalo sve Hrvate koji živimo u njoj. Danas se naš narod ovde veseli, slavi se, piva, dilimo s vama tugu i radost. Hvala vam, dragi naši, za sve vaše muke, za sve vaše patnje za našu lipu i voljenu domovinu Hrvatsku. Hvala našim junacima koji su poklonili svoje živote, neka im je vična slava i pokoj viči!“

17. 1. svi Hrvati iz Melbournia, oko desetku tisuća, pošli su u grad pred Parlament da rečemo: „Thank you, Australia!“ Između naših govornika bila su i dva parlamentarca Australije, koji su nam rekli: „Bog vam je dao lijepi kutak zemlje, sad ste dobili slobodu i demokraciju, želite demokratski i nikome više ne dajte svoju slobodu.“ Odatle se išlo u najveću katedralu Melbournia da zahvalimo dragom Bogu i Vatikanu koji je bio između prvih. To je trebalo vidjeti i umriti. Misu je drža kardinal nadbiskup, uz njega tri fratra i petnaest popova, a između nas naš tenisač Ivanovićević dva pivača Veta i Oliver. Tu su se spomenili naši oštećeni gradovi, crkve, škole, starine, a na kraju blagoslov našem grbu. Možeš zamisliti kakav je pljesak bija i kako su naša srca kucala sa suzama u očima. 19. 01. bila je misa u našoj Hrvatskoj crkvi, a poslin toga opet veselje. Dva aviona dugo su letila nad Viktorijom noseći natpise: Croatia is free i Thank You, Australia.

Naš narod, danas, ovde tako je složan i tako blizu svojima u domovini da se to ne može zamisliti. Samo, mi se još uvik plašimo, jer svaki dan čujemo onamo pet mrtvih, onamo deset, pa da se uvik puca u zaledu Šibenika. Jedan dan nas malo razveseli, drugi dan nas ubije, odnese nam veselje i snagu i pita-mo se po tko zna koji put dokle ćemo ovako, kad ćete nam bidni početi živiti normalno u svojoj demokratskoj, novoj, državi koja se rodila poslin dugih stoljeća.“

Što na kraju svega ovoga reći, nego samo: Hvala svim tim dragim ljudima i zbog njih Hrvatska mora pobijediti!

Gordana Ležaja
Stjepana Radića 40
Šibenik

PROMAŠENA »SAGA O NEIMENOVANOM GENERALU«

REAGIRANJA

U prošlom broju Šibenskog lista (od 15. veljače 1992. godine) iskusni i uvaženi novinar Đuro Bećir objavio je na 8. stranici osvrta pod naslovom „SAGA O NEIMENOVANOM GENERALU“. Neugodno me je iznenadila piščeva neistinita ocjena i omalovažavanje nekih glavnih ljudi iz Hrvatskoga proleća, koji su u njemu sudjelovali kao istaknuti rukovoditelji Saveza komunista Hrvatske. Uza sav svoj uvažavajući odnos prema piscu, na njegovu javno is казanu riječ, osjećam se dužnim javno osvrnuti.

Zanimljiv je povod što ga je potaknuo na pisanje osvrta. Naime, „časni Mika T.“ negdje je rekao:

„Nismo mi mijenjali antifašističke nazive u Zagrebu i drugim gradovima, a još manje ukazivali povjerenje čovjeku koji je u Sjevernoj Americi tvrdio da je najveći vojskovođa Hrvatske u prošlom ratu bio ustaša Maks Luburić.“

I pisac dalje kaže da je taj Mika T. „jedan od onih što su se raskokodakali tijekom tzv. HRVATSKOG PROLJEĆA“, premda su neki — da ne ustvrdimo baš svi — od perjanica tzv. MASOVNOG POKRETA prije toga bili u prvom ešalonu zatiratelja svega što je bilo

Dakle, dosad ne čuh i nije mi poznato da je tko od „zatiratelja svega što je bilo hrvatsko“ bio imalo istaknutiji u Hrvatskom proljeću. Da su prije neki više mislili jugoslavenski a manje hrvatski, to stoji, a zna se i zašto. Kad odbijemo hrvatske unitarčine, u Hrvatskoj mislilo se ujedno hrvatski i jugoslavenski veoma dugo, gotovo do jučer. U Hrvatskom proljeću počelo se stvarno misliti hrvatski, iako i dalje u jugoslavenskom okviru. I poticaj i štit tomu hrvatskom razmišljanju bili su i neki vodeći ljudi u Savezu komunista Hrvatske. Drugačije i nije moglo biti. Preobrazitelji takvih nedemokratskih društveno-političkih sustava s najviše izgleda da uspiju su baš oni iz vladajućih

snaga u savezu s drugim društvenim činiteljima, kako je to bilo u Hrvatskom proljeću, koje je stvarno u neku ruku bilo višestračko, narodno. Tako je bio u svim tzv. socijalističkim zemljama od Nagyja i Dubčeka do Gorbacova i Jeljcina.

Uz to poznato je da su hrvatske unitarčine i jugoslavenske bili žestoko osvjetnički prema sudionicima Hrvatskog proljeća, zahtijevali od Saveza komunista i vlasti, koji su inače oštro udarili po proljećarima, još teže kazne i druge teške mjere.

Smatram da je „časni Mika T.“ svojom navedenom kritičkom izjavom opravdano stao u obranu temeljnih probitaka nove, neovisne, demokratske i čovječne Hrvatske, kojoj je i njezina snažno razvijena antifašistička borba u drugom svjetskom ratu dobrano mogla da danas postane samostalni i ravnopravni član europske i svjetske zajednice naroda i država. Na isticanju bilo kojeg ustaškog generala i na nekritičkom odnosu prema ustaškom režimu u NDH Hrvatska ne može graditi svoju budućnost. Sve bi to trebalo biti dobro poznato i jasno, kao što i jest velikoj većini hrvatskoga naroda. Ipak

držim umjesnim da navedem dio iz neadvognog pisma predsjednika Republike Hrvatske Tuđmana predsjedniku Svjetskog židovskog kongresa Edgaru Bronfmanu, koji glasi:

„Ustaški režim Nezavisne Države Hrvatske počinio je brojne ratne zločine i zločine protiv čovječnosti. Bio je to režim koji je, pod okriljem nacističke i fašističke okupacije, najbrutalnije progonio pripadnike židovskog i drugih naroda te političke protivnike iz redova hrvatskog naroda. Tim se zločinima nepovratno pridružio svojim pokroviteljima, podlijevši i njihovu političku sudbinu. Nasuprot tomu, golemi broj Hrvata — među kojima sam bio i ja — ustanio je u borbu protiv ustaške strahovlade i nacističkih i fašističkih okupatora.“

Hrvatskom narodu potrebno je napokon duhovno prevladati prijašnje neminovne razdore i počastiti sve svoje nevine žrtve, da bi mogao brzo i uspješno ići naprijed.

Na kraju, ako točno slutim tko je „časni Mika T.“, i to utvrdim, bit će mi čast da ga pozdravim i čujem „zakokodakati“ u našem hrvatskom Krešimirovu Šibeniku.

Paško Periša

SLOVACI NAS VOLE STRASNO

PISMO IZ SLOVAČKE

O Slovacima znamo malo, a ne postoji narod koji nam je sličniji. I nisam ni njih od prilike je 5 milijuna, oni i mi imamo značajnu i brojnu dijasporu.. Kroz povijest vjekovno ugnjetavani kao i mi. Sličan jezik, kultura, povijest, religija, mentalitet i svijest. Mi more, oni Tatre. Zajedno u Austro-Ugarskoj. Mi Srbe, oni Čehi. No nije sve isto. Između Čeha i Slovaka još nije bila ni jedna žrtva. Česi su narod superiorijske kulture koja se naslanja na njemačku kulturu, Slovaci, narod poletan, zdrav, radin, okretni budućnosti. Hrvatsku vole strasno, a oči im sjaje kad pričaju s ponosom o Slovacima u Hrvatskoj vojsci. Evo i zašto:

U povijesnim spomenicima slovačka plemena spominju se u V-VI. stoljeću. Osvajači su uspjeli madarizirati više plemstvo, dok je seljački element, isključen iz političkog života sačuvao jezik, vjeru i narodnu kulturu. Posebno su poznate slovačke narodne nošnje, narodna glazba, plesovi i jelje haluške od sira. Prodiranjem Turaka u madarske i hrvatske zemlje u XVI. stoljeću dovelo je u Slovačku mnogo izbjeglica, koje su bježale na sjever. Tako je došlo da kolonizacije Hrvata u više sela (Chorvatsky grob, Dubravce, Jarovce ...). U Austro-Ugarskoj siromašno stanovništvo gorovitih krajeva odlazio je u pečalbu i to masovno u Ameriku i Australiju. Agresivni madarski nacionalizam poricao je opstojnost Slovaka kao naroda pa je od 1308-1918. slovačka politička povijest povezana s Budimpeštom.

Stanovite promjene nastaju za Žigmunda Luxemburškog, kad su se ponovno našli u istoj državnoj zajednici sa Česima, taj utjecaj traje i za vrijeme husinskog ratova, kada je Jan Jiskra vladao u XV. stoljeću velikim dijelom Slovačke. Nemilice eksploratirana za posljednjim Jagelovića, Slovačka je glavni izvor priroda madarske krune. U XVI. st. Habsburgovci i Turci dijele Slovačku, a u XVIII. st. priključuje im se politika Beča. U dogadjajima 1848. godine ponadali su se da će se uz pomoć Beča oslobođiti Madara, ali Slovačka nije postala autonomna „krnska“ zemlja već je narodni jezik uveden u Bratislavu i Košice. Godine 1862. osnovana je Matica slovenska i četiri slovačke gimnazije.

Austro-Ugarska nagodba 1867. godine bila je težak udarac za Slovake, jer Madarski sabor 1868. godine tretira Slovake kao sastavni element madarskog naroda. Zahtjevi pravka Slovački

kog pokreta okupljenog 1861. godine u turčanskom Sv. Martinu ni izdaleka nisu postignuti. Dana 30. V. 1918. godine slovački iseljenici sporazumeli su se u Pittsburghu sa Česima i to je definitivan raskid s Mađarima. Pokušaj stvaranja 1919. godine Slovačke Sovjetske Republike sprječen je stranom okupacijom. Češka buržoazija nije uspjela rješiti slovačko nacionalno i ekonomsko pitanje i tako jačaju separatističke i neovisne tendencije.

U teškim zbivanjima 1938. godine, Mihejski sporazum, nacionalistička struja uz pomoć Nijemaca stvara Slovačku Republiku (14. III. 1939.g.). Ustankom 1944. godine Slovaci ruše predsjednika Tissa, a Ustavom iz 1948. godine Čehoslovačka Republika je jedinstvena država dvaju slavenskih naroda Čeha i Slovaka.

Zahvaljujući teologu Antonu Bernolaku, rod. 1762-1813. godine koji udara temelje književnog slovačkog jezika, nastavivši posao Bajze i širom otvara vrata Ludovitu Štruru, koji sa svojom pjesničkom školom (Pavel Jozef Šafárik i Jan Kollar i Jan Holly) stvaraju slovački književni jezik. Godine 1863. Matice slovenske izdaje spomen na Nikolu Šubića-Zrinskog. Veze Hrvata sa Slovacima su izuzetne, Anton Radić za federalizaciju. Za neke od njih Moravci su počešćeni Slovaci ... Priznanje Hrvatske i Slovenije ima velik odjek u slovačkim novinama i tu jasno razotkrivaju karakter i cilj imperijalnog srbo-jugoslavenstva, a tek nedavno jugoslavensko more je zapravo Hrvatsko more u njihovoj svijesti.

Za „Slovensku pravdu“ je američki tutor pomagao posljednje gnijezdo boljševizma i imperializma — Srbiju protiv demokratskih i suverenih država. Upravo traje proces starih struktura — František Kinci, Alojz Lorenc, Vasil Bilák.

Legija generala M.R. Stefanika i asocijaciju slovenskih vojnika izjasnila se u Popradu protiv unitarne armade. Nagada se i o smrti M.R. Stefanika i ulozi T.G. Masaryk i E. Beneša koji su se spočitava masonstvo, a slobodni zidari su zakleti protivnici katolicizma. U bivšoj Jugoslaviji ima oko 80 tisuća Slovaka, u SAD jedan milijun (Pittsburgh, Chicago), u Mađarskoj 120 tisuća, Kanada 40 tisuća, Australija 20 tisuća ... Poznat je vic koji ilustrira odnose sa Česima, kad Čeh kaže: „Dajte mi ljude, ja će to uraditi!“ Podsećajući se Zakona iz 1920. godine o čehoslovačkom jeziku i čehoslovačkom narodu. Ta masarikovska-benešovska politika neobično podsjeća na klan Karadordevića koji su tako zdušno kreditima pomagali, a tim novcem Kraljevina SHS je držala u pokornosti „nemirne“ narode. Da se češka politika vladanja nad Slovacima bitno ne razlikuje svjedoči Havelova teza — ili federalacija ili razvod. Godine 1968. slovački komunisti htjeli su ČSSR postaviti na dualističku platformu i tu su korijeni Mečiarove teze onfederalacija u ederaciji ili sličnih Pithardovi ili Čarnogurske fantazije. Jedino je u igri Hablova teza jer je federalacija nova forma češke prevlasti. Slovaci su sazreli i shvatili pre-sudni povijesni trenutak i za mnoge je Hrvatska za sada neodosegnut uzor.

Košut, koji je bio rodom Slovak, Petrović (Petőfi) Klapka, Černoch i ostali sluge Madara, takvi su bili Mičura, Derer, Šmidke, Široky, Bilák i ostali sluge čehoslovačkoga pa i bansko-bitski pučisti koji su rušili vlastitu nezavisnu državu i uvalili narod u najgoru

totalitarnu diktaturu, najprije samostalnost, piše u listu „Slovenske spravu“. Tu se kritizira Pan Mečial, apsolvent boljševičke-komsomske škole u Moskvi.

František Hora piše:
VSTAN A BUD.
KAŽDY NAROD PRAVO MA NA SEBA.
NIKOMU VLADU INEHO NETREBA.
A TAK SLOVENSKO VSTAN A BUD SLOVENSKOM

Za Boga, za Narod, za Državu

U 65 godina Česi nisu ispunili ni jedno obećanje iz dogovora iz Cleveland i Pittsburgha i sad bismo im trebali vjerovati, piše u listu „Slovenske ozveny“. Neki se boje da ih u inozemstvu ne označe kao separatiste i klerofašiste. Srpski sindrom u Slovačkoj. Jan Čarnobursky smatra da Slovaci žele ostati u ČSSR, ali ne tako svezani praškom birokracijom jer se ova naroda boje učiniti nešto tako dramatično kao definitivni razvod. Općenito se kritizira Masarykova vlada, masakr u Leopoldovu, a raste popularnost oca slovačkog naroda Andrea Klinke koji je 1918. godine umro u Ružomberoku. Čita se „Slovensky život“ tiskan u Argentini. Uz „stare novine“ „Praca“, „Pravda“, „Slovensky denik“, „Slovenski narod“, tu su i novi izraziti nadahnuti slobodne i samostalne Slovačke: „Slovenske spravu“, „Hlas slovenská“, „Mladi Slovák“, „Narodna obroda“, „Slovenske ozveny“, „Horizont“, „Slovenska pravda“, koji su svi izrazito prohrvatski, kritiziraju Havela, ali i svoje lidere Mikloška, J. Čarnoburskog, Mečijara.

U listu „Horizont“ nalazim izvanredan tekst inspiriran stradanjem i padom Vukovara, pod naslovom „Nad grobom Vukovara“. Sedamdeset posto stanovništva se osjeća kršćanskim i to je baza vladajuće KDH (Krst. demokrati). Sjećaj se 1968. godine i velikog gostoprimstva na hrvatskom Jadranu. Slovaci su Hrvatima mnogo bliži nego neki narodi s kojima smo, nažalost, živjeli više do 7 desetljeća u jednici državu i uvalili narod u najgoru

Prof. Ivica SUMIĆ

IZLOŽBE

SLIKOM PROTIV RATA

U POVODU 70. OBLJETNICE GRADSKE BIBLIOTEKE „JURAJ ŠIŠGORIĆ“

80.000 NASLOVA

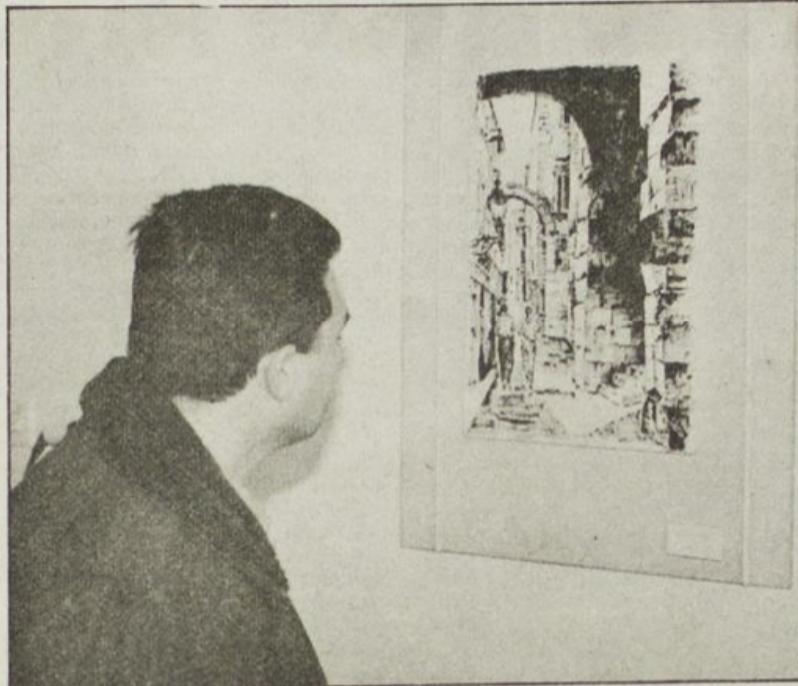
Sukladno vremenu u kojem živimo, 70. obljetnica postojanja Gradske biblioteke „Juraj Šišgorić“ obilježena je skromno, prigodnom izložbom u njezinu holu. Proslava obljetnice neće završiti samo ovim činom, jer će, kako ističi, zaposleni u Gradskoj biblioteci, tijekom godine biti organizirano niz različitih aktivnosti vezanih za pisani i živu riječ.

U svojoj tisućljetoj povijesti Šibenik je često bio ishodištem novoga u književnoj i kulturnoj sferi, o čemu svjedoči i zabilješka talijanskog putopisca Alberta Fortisa: „U ovom gradu cvahu u 16. stoljeću literatura i umjetnost više nego ma u kom drugom gradu u Dalmaciji.“ Ta bogata kulturna tradicija nastavljena je (i obogaćena) i u kasnijim stoljećima. U čast Jurja Šišgorića, Dinka Zavorovića, Fausta Vranića te inih svjedoka kulturno-književne povijesti drevnoga Krešimirova grada, 17. veljače 1922. godine u Sokolani na Poljani svečano je otvorena knjižnica. Bio je to plod dugogodišnjeg rada nekolice šibenskih entuzijasta koji su time građu podarili instituciju za smisljenu brigu o pisanoj riječi. I u novijoj povijesti našega grada pisana će riječ, od Ane Vidović preko Tommasea i Visanića do Matavulja i Brešana, svjedočiti o svim bitnim očitovanjima čovjeka ovoga prostora. Ta i mnoga druga djela dio su naše kulturne povijesti, zapravo, ona su sadržaj tradicije kao onoga staroga što nikada ne gubi svoju vrijednost i što uvijek daje

smjernice za budućnost.

U Šibeniku se, od 1066. godine kada se po prvi put spominje, većina kulturnog i prosvjetiteljskog života odvijala gotovo isključivo u krugu patricijskih obitelji i u samostanima. Sinovi plemićkih obitelji studirali su, naravno, u inozemstvu, najviše na talijanskim sveučilištima koja su, poput Padove, bila stvarna izvođača kulture i znanosti onoga vremena. Dobrim dijelom zahvaljujući i tomu, zapravo povratnicima koji su sa sobom donosili knjige, počeo se u Šibeniku stvarati književni fond. U samostanima su se, pored liturgijskih knjiga a jednim dijelom i tadašnjeg lijepog štiva, čuvati i razni drugi spisi — darovnice, oporuke, kupoprodajni ugovori i drugo. Sasvim je razumljivo to da su knjige bile prvenstveno liturgijskog, nabožnog sadržaja, ali je bilo i drugih edicija, ponajviše onih poučnog karaktera. Međutim, ratna razaranja, požari i pljačke osiromašivali su knjižni fond, pa se bez puno sustezanja može kazati da su u tim tmurnim vremenima zauvijek izgubljene mnoge značajne edicije.

Danas Gradska biblioteka „Juraj Šišgorić“ raspolaže s 80 tisuću knjiga iz svih područja (djeca literatura, beletristika, znanstveno-popularne i znanstvene edicije). Osim toga, čuva se i obrađuje čak 6300 domaćih i stranih časopisa, revija i novina. Da spomenuti knjižni fond nije „mrvi kapital“ dostatno govoriti podatak o broju članova — njih 4000. (S.M.)

Od pondjeljika, u poduzeću „Lakol“ u Ulici Matije Gupca na broju 63 živje je nego što je uobičajeno: dok na ekranima nekoliko kompjutora „Lakolovci“ užurbano obrađuju završne račune poslovnih knjiga svojih brojnih povjeritelja, medu njima šetaju namjerici i razgledavaju izložena ulja, akvarele i grafike šibenskog umjetnika Borisa Paića. Zbog skućenog prostora na „Lakolovim“ zidovima, žele li pogledati, ili kupiti neku od slike koje nisu ostakljene, tada sjednu ispred vrata koja gledaju na vrt i prelistaju mapu u kojoj je još oko stotinu motiva nastalih najvećim dijelom lani. »Zanimljivo, kako se izložba može prirediti i ovako, gotovo privatno« — rekla je jedna posjetiteljica,

ca, inače i sama slikarica. Može, osobito ukoliko se izložba zove »Slikom protiv rata«, može eto, na što nismo naviknuti, biti postavljena i izvan ustaljenih, institucionaliziranih izložbenih prostora.

»Ovo je promotivna izložba Borisa Paića u Šibeniku« — govori Boris Lamboša, direktor »Lakola« i uz poduzeće SWING pokrovitelj ove izložbe. Nekoliko slika bit će poklonjeno Općinskom Crvenom križu, a cijena im je inače, 4 tisuće HRD.«

— Posao i izložba? Pa ide, zapravo ne smeta nam da se, dok radimo, oko nas netko »vrati« i razgleda slike.

Boris Paić, slikar, nešto je šutljiviji član grupe koja je postavila izložbu. Ima

I slikanjem i izlaganjem moguće je boriti se protiv nasiča koje nas okružuje. To dokazuje da nas ima, da nas nisu i da nas ne mogu ubiti. Nit Borisa Paića, autora slika postavljenih na izložbi otvorenoj u poduzeću »Lakol« proteklog pondjeljka

ko se slikarstvom bavi već gotovo dvadeset godina, Šibenčanima je poznati kao kontrolor u Službi društvenog knjigovodstva, negoli po svojim radovima izlagao je na ovom području u Primoštenu, kao član likovne kolonije »More, ljudi, obala«, ali u gradu nije, lako već deset godina izlaze u Rovinju i pobire nagrade, ovo je prvo upoznavanje rodnog grada (1953) s njegovim slikama.

— U Šibeniku mi je bilo najteže izlagati. Možda sam prekritičan prema sebi samome, možda sam i previše zazrao od inače, prema svojim ljudima kritičnih Šibenčana ... Ipak, najviše na nagonov Borisa Lamboša, evo me, tu sam. Za proljeće predviđamo izložbu u bistrou »Domald«, u Docu, za koju će se dobro pripremiti.

Paićevi uzori su Modigliani, Chagall, Kandinsky, a boje koje prevladavaju: ljubičasta, roza, zelena. Posebice se s tim bojama »branio« od rata u poslijednjim radovima, kada je rat bio najžešći. I slikanje i izlaganje su oružje. »To je snaga duha, to je nastojanje vraćanja u normalno i svakodnevno, to je znak da nas nisu ubili, i da ne mogu«. Nisu ubili niti Boris Paić naprotiv, možda i velikim dijelom zbog ovoga rata, Šibeniku se otkrilo novo slikarsko ime ...

B. PERIŠA
(Snimio: V. POLIĆ)

UZ DAN SV. VALENTINA

PARTY LJUBAVI I NOSTALGIJE

Kazališna kavana bila je pretjesna da primi sve zaljubljene

VJEROJATNOST LJUBAVI

bijela je strijela ispaljena

sa luka muškog tijela
toga se trena našla

nekakva žena
flik flišnu remeti

oštrica prijeti
u srce meti

XXX
Ispod ruke moje tvoje
mlado moje srce kuća
moje tvoje tijelo
lampa što svjetluća
tvoje moje oko nogu grudi
miris koža dodir
umiruje budi
moja tvoja kosa nos i trepavice
usne zubi lice

i gle! lepršam poput neobične ptice
pa iz ruba mene tebe
do kraja tebe mene
noćas prste prskalice

VRANAC

Mladost. Život. Ti!
Na sapama vranca,
jezde propalancima.

Plam ti na usnama.
Kamen se lomi.
Mladost rže!

Hejl Ženo kuda?
Kamo vihor kose?
Kuda tjeravš vranca?
Kome kopita leti?

Ne hiti!
Ne hini milostil!
Hitnja po prošlosti,
Ljubav ti neće dati.

Gdje kaniš?
Žiga ti duša.
Život drvo,
obol patnje.

Pusti! Pusti uzde!
Okani se vranca.
To mladost rže.
Pusti! Pusti uzde!

Drago MRČELA

Kamera je bila prespora da snimi poljubac ali dovoljno brza da registrira slijek dvoje mladih

PODLISTAK

ROKER I ALHEMIČARKA

Poznatog skladatelja i nekad popularnog rokera Karla Metkoša, preminulog krajem prošle godine, video sam prvi put uživo prije pet ili šest godina u ribarnici na zagrebačkom Dolcu. Ne bih ga ni prepoznao da nije bio u društu svoje stalne pratilje, pjevačice Josipe Lisac. U tom krupnom sredovječnom muškarcu, koji je tada imao moje sadašnje godine, doista je bilo teško prepoznati onog viktorinskog rokera s plavom kokoticom, u crnoj kožnoj jakni i tjesnim hlačama, kakav se bio pojavio na plakatima koji su najavljivali prvi nastup u gradu Šibeniku velike pjevačke zvijezde daleke 1963. godine.

Gostovanje Matta Collinsa alias Karla Metkoša, koji je iza sebe imao kratku ali blistavu svjetsku karijeru — tako su barem novinari pisali — izazvalo je u gradu golemo zanimanje. Kao i druga šibenska mlađež i većina mojih kolega i kolega iz razreda — pohadao sam tada drugi razred gimnazije — bila je na koncertu i o tome sutradan za vrijeme odmora, oduševljeno čarvalja. Meni, nažalost, kao kroničnom daku putniku, i to je zadovoljstvo bilo uskrateno, pa sam najpozornije što sam mogao, slušao tude dojmove. Najbolje i najiscrpljije izvješće podnio mi je moj kolega iz klupe, najpoznatiji razredni roker, moj prijatelj Pip.

O koncertu je govorila na svoj način i naša profesorica iz kemije, oficiruša — nazovimo je Smeša — koja nam je uz hemiju, uzašto ide kiseonik, vodonik i azot, predavala, nevjerojatno ali istinito, i predmet koji su nazivali ustav jer je upravo te godine bio izglasан glasoviti centralistički, rankovićevski ustav, srećom, sad pojkine države.

— Draga deco, u ovom najnovijem ustavu još se uvek moraju spojimirati narodi i republike, ali neće znamo, jer naše društvo ide ka tome

Josip LAČA

da nestanu razlike između nacija i između republika pa da svi budemo Jugosloveni, koji će govoriti jednim jezikom i živjeti u bratstvu i jedinstvu... — govorila je, ne jednom, drugarica Smeša.

— Ovo je, prijatelju čista alhemija — kratko bi komentirao moj prijatelj Pip.

Elem, nakon koncerta, kao što rekoh, na satu ustava ili kemije, ne sjećam se više, Smeša je održala jednu od svojih najdužih tirada.

— Deco draga, jeste li videli kakav nam otrov, kakvo zlo stiže s tog trulog kapitalističkog Zapada. Jeste li videli, molim vas lepo, onu frizuru, onu kožnu jaknu, pa onda one tesne pantalone, a tek svilene čarape i to prozirne. Niste vi, deco, krivi sto ste išli to gledati i slušati. Kriv je onaj koji je to organizovao, koji ima zlu namjeru da pokvari našu naprednu socijalističku omladinu, za koju drugi Tito kaže ...

Ukoliko se neki današnji mladi čitatelj nasmije na ove riječi, upozoravam ga da je sve to bilo rečeno vrlo ozbiljno i vrlo siktivo i da se nije namislio čak ni moj prijatelj Pip.

— Što je više kleveta i laži, Collins nam je miliji i draži — šapnuo mi je najtiše što je mogao.

Medutim, poanta nije u tome. Drugarica Smeša, koja nije bila loš predavač kemije, moram priznati, ako se izuzme strani jezik kojim je govorila, godinama kasnije bila je direktorka jedne gradske srednje škole a mandat ili dva prije prvih slobodnih izbora držala je svime u tzv. društvenim djelatnostima. Kakvu je kadrovsu politiku vodila najbolje znaju oni Hrvati koji su u hrvatskom gradu Šibeniku pokušavali postati ravnatelji školskih, kulturnih i inih društvenih ustanova.

— Draga deco, u ovom najnovijem ustavu još se uvek moraju spojimirati narodi i republike, ali neće znamo, jer naše društvo ide ka tome

TATJANA SAČIĆ

IZMEĐU JUČER I SUTRA

A BAZA?

Milan Papeša, murterski inženjer i prosvjetni radnik jedan je od rijetkih športskih radnika, koji se usporedio s pitanjima što je s Ivančevićem, Komazecom ili Šimencem, neizbježno i neizostavno pitaju kako su u ratu prošli mali športski kolektivi iz Zatona, Posedarja, Opuzena... Zato se dugogodišnji tajnik Šibenskog košarkaškog saveza pomalo razočarao kalendarom, što je na njegovu adresu pristigao iz kancelarije Hrvatskog košarkaškog saveza.

— Iz kalendaru se tek dade naslutiti da bismo mi u bazi trebali nešto raditi. Kao da nismo bitni, kao da bi hrvatska košarka bila što jest da ne bi »malih« klubova, ili »nekad malih«, da ne bi kontinuirani natjecanja juniora i juniorki, kadeta i kadetkinja — sa žaljenjem će Papeša.

No, ni šturi kalendar nije zapreka Pepeši da se oživi rad u šibenskoj košarkaškoj bazi.

— Ako su seniori u Hrvatskoj vojsci, zašto da ne animiramo mlade? Zašto ne bismo organizirali juniorsko prvenstvo? — pita se Papeša.

Inž. Papeša može mirno mješati športaše i ratnike i zbog toga, što se kontinuirani rad u bazi Šibenskog košarkaškog saveza neizravno potvrdio i na fronti. Ima mjesta, poput Zatona, gdje su aktivni ili umirovili košarkaši u cijelosti zamjenili luptu s oružjem. Kao »pravi« borci.

***

IAKO dio čelnika sa Šubićevca još uvijek s nevjericom govori o predstojećem nadmetanju u Prvoj hrvatskoj nogometnoj ligi, prvo, službeno loptanje u Lijepoj našoj primaklo se na svega sedam dana.

Što o Prvoj hrvatskoj ligi, kazati kroz šibensku prizmu? Ocjene variraju od »izuzetno loše kvalitete«, kako tvrdi jedan od bivših klupske funkcionara, do »perspektivnog sastava«, u što nas uvjeravaju oni, koji vjeruju u rad trenera Nikice Cukrova. Tko je od njih u pravu, vrlo brzo će pokazati Liga, ali nema dvojbe oko toga da je klupsko vodstvo u dugoj, ratnoj pauzi povuklo jedini »normalni« i jedini mogući potec: oslanjanje na mlade, domaće igrače.

Da šibenski kraj nije, poput nekih drugih dijelova Hrvatske, najizravnije osjetio dah rata ili tužnu sudbinu prognanika, možda bi se smjelije govorilo o tome »kako treba kupiti veznog igrača i stopera«, ali čelnici Šubićevca su, osjećajući aktualno gradsko i općinsko bilo, svoje želje usmjerili tek k održavanju momčadi i kluba. U tome su, ipak, uspjeli, uz zaista minimalne troškove. Zato u drugom smjeru i ne valja širiti diskusiju. Dok topovi i tenkovi (još ujek) praše po Dubravicom i Velikoj Glavi, ne čini li vam se njihansiranje u raspravi o nogometu, ipak, pretjeranim?

IVO MIKULIĆIN

NUMEROLOGIJA (ILI VAŠ VODIČ KROZ ŽIVOT)

BROJ 3 ENERGIJE ILI ŽIVOTNOG CIKLUSA

Broj 3 je savršen broj, po vjerovanju okultista, jer sadrži u sebi početak, sredinu i kraj. Predstavlja Sveti Brak, Sveti Trojstvo: Otac, Sin i Duša Sveti. On je Znak ljubavi i blagajoniklioni.

Planetarni ekvivalent broja 3 je Jupiter, simbol uspjeha, slave, materijalnog blagostanja i sreće. Upravlja obiteljskim i društvenim životom, intelektom, intuicijom te utječe na raznoraznu životnu području. On je broj sreće i radoši, daje smisao za zabavu i igru. Pun je želja i nade. Zaštitnik je braka i djece.

Kada se broj 3 nade u ciklusu, bilo životnom, godišnjem ili mjesечnom donosi uspjeh ili neuspjeh, brak ili rastavu, djecu ili gubitak djece, ovisno o tome kako se koristi njegova vibracijska moć.

Osobe koje imaju energiju broja 3, odnosno trojke (nazovimo ih tako) originalne su, kreativne, u izražavanju drugačije od ostalih, svestrano talentirane. Intelekt, Duh i Duša igraju veliku ulogu u njihovom životu. Sposobne su sagledati život jasno, sa svih strana i pri tome otkriti bit svega. Trojke uglavnom ne gube vrijeme na nevažne stvari, jer su shvatile da život nije samo igra i pjesma. Međutim, dogada se da trojke teško, pored svih talenta, znaju izabratiti ono najbolje za njih, odnosno ne mogu se odlučiti na koju način i u kojoj formi da izraze sve ono što čeka da izide iz njihovog unutarnjeg bića.

Trojke su prirodno intelligentne te brzo stječu znanje — bez velikog napora. Međutim, njihovo znanje nije temeljno, jer se brzo svega zasite — kratkom su dahu. Više su skloni poeziji, nego prozničnim djelima, gdje treba i više stvaralačke energije. Odnosno više su zainteresirane za poslove, gdje su rezultati odmah vidljivi.

Društvene su, šarmantne, zabavne za društvo i sve one s kojima su u kontaktu. Ljudi su im naklonjeni, vole ih i rado slušaju njihove priče. Suprotan spol je naklonjen posebno trojkama, a i one same rado privlačuju tu naklonost. Trojke vole flertovati i koketirati sa svima onima, koji im se udvaraju, neovisno o njihovom bračnom partneru ili stalnoj ljubavni.

Trojke su sposobne poduzimati više poslova istovremeno dok se ne zamore, odnosno dok im prvo odusjevljenje za akciju ne splasne. Ni to ih previše ne brine, jer odmah pronalaze nove poslove, i nove interese, na koje će trostiti svoju, nepresušnu energiju. Originalne su u radu, vole udovoljavati svojim željama, sposobne su da objedine tuda iskustva i tude ideje na svoj način.

Trojke imaju urođen smisao za humor, duhovite su i na duhovit način znaju presjeći tudu kritiku. Uglavnom okrenute su braku, partnerstvu i uspinjanju na društvenoj ljestvici. Malo je onih zanimanja koje trojke ne bi mogle uspješno obavljati. Uglavnom im leže zanimanja u kojima se mogu iskazati vještinskim govorom i vještinskim pisanjem, kao što je novinarstvo, ekonomija, pravo i pravosuđe, strani jezici, diplomatski poslovni, trgovina, izdavaštvo, kritika, naučni i istraživački rad i drugo.

Također, vole putovati te im leže poslovi vezani za putovanja, pogotovo u inozemstvo. Mogu imati uspjeha u stvaralaštvu odnosno u umjetničkim poslovima (glasbenici, slikari, književnici itd.).

Dakle, kada su trojke pozitivne one su izuzetne!

Međutim, kada se negativno koristi vibracijska moć broja 3 dogadaju se uglavnom negativne stvari: nemarnost, rasipanje talenta, vremena i novaca, lakomilnost, nesredost, otudnje ili gubitak bračnog ili stalnog ljubavnog partnera, svade, mržnju, ogavarjanje, spletke, prometne nezgode, nemoral, poslovni neuspjeh itd.

I na kraju: u uspinjanju na društvenoj ljestvici trojke ne bi smjele zaboraviti na partnera, jer ako ostanu bez njegove ljubavi, što im je neophodno, shvatit će da su same na vrhu. To im, zaista, nije potrebno — da budu uspješne, a da nemaju s kim podijeliti svoj uspjeh!

(U slijedećem broju: Karakteristike energije ili životnog ciklusa broja 4.)

HEDVIGA ĐURIĆ

FORUM

UGROŽAVAJU NAS BOLJEVICI

Kad je na nedavnom, maratonskom sastanku svih srpskih čelnika u Beogradu bio definitivno otpisan, Babić je, slijedeći očito savjete svojih eksperata za »public relations«, u beogradskom Medunarodnom press-centru održao konferenciju za štampu koja po svom sadržaju nije bila samo groteskna nego i paradigmatična. Recept prema kojem je bila spravljena pisana izjava za strane novinare bio je kratak i jasan: mi smo demokrati, ugrožavaju nas boljevici. Taj se recept inače posljednjih mjeseci naveliko propagirao u Srbiji jer, kako se isticalo, lukav Hrvati i Slovenci odmah su skinuli petokraku i počeli se prikazivati Zapadu kao gorljivi antikomunisti i vrli demokrati, a Srbija je, zbog svoje tromosti, u tome zakasnila i tako dopustila da je ocrnjuju po svijetu kao posljednju oazu komunizma i boljevizma u Evropi. U Babićevu izjavi na engleskom jeziku strani su novinari tako mogli naći svakojakih postlastica. Na primjer: u »Krajini« su uklonjeni svi komunistički simboli i zabranjene sve komunističke organizacije pa je ona prva nekomunistička zona u Jugoslaviji. Babić je centralna figura srpske antikomunističke opozicije, pod Babićevim vodstvom narod »krajine« suprotstavlja se komunistima s obje strane fronte, Babićev opstanak jest test sposobnosti cjelokupnog jugoslavenskog prostora da se transformira u tolerantno i demokratsko društvo.

SLOBODNA DALMACIJA

POBJEDE I PORAZI

Očekivana formalna odluka o upućivanju UN-snaga u tzv. zaštićene zone u Hrvatskoj uskoro će definitivno promijeniti političko, vojno-strategijsko i nacionalno-psihološko stanje duhova u Republici i na širem regionalnom planu. Tada će postati definitivno jasno da je završena ratna faza hrvatskog proboka ka državnosti i da nastupa razdoblje u kojemu se dostizanje punog državnog suvereniteta počinje ostvarivati drugim sredstvima i u promijenjenim političkim okolnostima. Dolazak mirovnih snaga UN, po prirodi stvari, doveć će Hrvatsku pred zadataču da proces postupne normalizacije prilika i života u zaposjednutim područjima, osnažen povratkom prognanih pod zaštitom snaga UN, poprati i snažnim iskorakom ka punoj demokratskoj i pravnoj državi. Tek time će Hrvatska vjerodostojno dočekati da je rat doista bio prepreka cijelovite postkomunističke preobrazbe. Time će, konačno, svojim unutarnjim razvojem Hrvatska potvrditi činjenicu da je velikosrbijanska strategija u vojnom i političkom smislu doživjela poraz, te da je beogradskom režimu jedino preostalo da svoje umzake prikazuje kao lažne pobjede, u taktici na koju je i u Hrvatskoj dio vlasti i oporbe spreman olako nasjetiti. Neosporno je da Miloševićeva Srbija barata vještina da svoje gubitničko glavljanje uvijek iznova prikazuje kao čvrsti hod po stazi velikosrpskog trijumfa — ali to već danas gotovo da više i nije hrvatski problem. Osim u onoj mjeri u kojoj i ona, upravo zbog vlastite trajne sigurnosti treba sudjelovati u traganju za budućim cijelovitim modernim stabilnosti ovoga dijela Europe.

VJESNIK

IZGUBLJENI KREDIBILITET

Koliko god nas, mene i neke Beogradsane, povezivalo dugogodišnje prijateljstvo, ipak u našim odnosima leđbi nekakva čudna naporanost, jer ljudi se teško privikavaju na radosnost Hrvatske zbog vlastite samostalnosti. Jednako tako mnogi u Srbiji nisu se mogli pomiriti s mojim tvrdnjama o krvici Srbije i Jugoslavije za agresiju na Hrvatsku. Kad god sam to spomenuo, mnogi su govorili kako je posjedi jednostrana kritika kojom se želi opravdati sve ono što se događa na hrvatskoj strani. Ni tamo kao ni u Hrvatskoj nisu prolazili argumenti da se mora znati tko je krivac, ali se ne smiju skrivati ničije pogreške. Ma koliko se neki intelektualci racionalno trudili uvidjeti divljaštvo agresije na Hrvatsku, ipak svi u nekom podtekstu traže na hrvatskoj strani bar dio krivice kako bi se opravdala sva bestialnost kojom su ovaj put Srbi okrvavili ruke na hrvatskim prostorima i tako izgubili sav onaj lažni politički kredibilitet kojim su zadnjih 45 godina mahali evropskim i svjetskim političkim scenama. Sada se sve to srušilo i izokrenulo. Politički vrh Srbije shvatio je to pa je prijevremeno zakočio i obuzdao svoje koljačko-kozačke divizije kako bi nagnao Hrvatsku da istriči na brišani prostor, da prva krene u ofanzivu i time dade kakav takvo opravdanje za vojnu agresiju na hrvatski teritorij.

DANAS

UZGAJIVAČI KOZA

Prestankom rata, dokidanjem hajdučije, demilitarizacijom cijelog područja i kidanjem veza s terorističkom centralom u Beogradu, Knin će opet biti ono što je bio nekad: glavni grad vijaka i blejača ovaca. Njegova sudbina više neće biti vezana uz oružje i pljačku tudi kuća, nego uz ekonomski zakonitosti kakve će vladati u državi Hrvatskoj. Prošlo je vrijeme obilnih, političko-servilnih pomoći ne razvijenim područjima i parazitiranje na tadićim grbačma. Poznato po intelektualno-stručnoj spremi, većinsko srpsko pučanstvo kninskih krajina bit će u prilici da dočake svoje nacionalne kvalitete i pridoneće se općem razvoju Hrvatske. Pokazat će se da je mnogo teže biti skretičar na kninskoj željezničkoj stanicu i uzgajivač koza u velebitskim vrteljima nego nacionalno osvješteni pljačkaš tadićih kuća ili južnički Babićevih odreda smrti; Ipak, ne može se vječno živjeti samo od rata i svi ti martićevci, babićevci, arkanovci i drugi probisjeti morat će se napokon primiti posla, barem oni koji neće biti iza rešetaka. Tada će se moći precizno procijeniti što je kninska krajina Srbima i koji su Srbija za krajinu istinski važni. Kad presuđi izdašna pomoći srpske države, morat će se okrenuti državi koja im je geografski, gospodarski, a možda i politički bliza, makar se zvala i Hrvatska. Zanima me gdje će boraviti Milan Babić — u hrvatskom zatvoru ili srpskome izbjeglištu?

SLOBODNA DALMACIJA

O REKLAMI I SUVERENOSTI

Na hrvatskoj političkoj sceni danas se profiliraju tri skupine političkog promišljanja. Prvo je nezadovoljno dosadašnjim vodenjem politike, koje međutim ne zna što je valjalo činiti osim apstraktnih pitanja u stilu »zašto se nismo na vrijeme naoružali«. Ono je protiv mirovnih snaga posebice zato što se s njima automatski neće uspostaviti suverenitet na cijelom teritoriju, zahtjeva granice na Drini, inzistira na vojnom rješenju (kao da u svijetu ne postoje Washington i Bonn) političke nezadovoljnike i nade se — osvojiti vlast. Druga skupina političkog promišljanja — za sad još vrlo tiba — oživljavat će proguljovske tendencije. To su uglavnom bivši komunisti-unitaristi.

S jačanjem socijalnih napetosti oni će proturati tezu kako rat nije bio potreban, da su Hrvati (zapravo hrvatski političari) trebali imati više slaha za srpske probleme, da je Miloševiću valjalo u ponećem popustiti, da je trebalo više suraditi sa srpskom opozicijom, a Srbima u Hrvatskoj dati sve što su hteli, jer ionako oni to dobivaju. Reći će, što će nam hrvatska država, kad se Europa ujedinjuje: budimo za državu gradana: nacija i tako odumiru (još po Kardelju); i kao zaključak svega stajat će poruka o potrebi revitalizacije Jugoslavije. Između tih dviju krajnjih opcija stoji treća koja je najrealnija. To nisu samo pristaše jedne stranke. Njihov je moto otrplike ovaj: Hrvatska će biti suverena na cijelom teritoriju onoga trenutka kad u Kninu zasveti reklama Zagrebačke banke. Prošlo je vrijeme teritorijalnog osvajanja kao izraza snage.

VEĆERNJI LIST

MALI OGLASI

TELEFON: 25-606

MIJENJAM jednosoban stan u centru Zagreba površine 32 četvorna metra s ugradenim plinskim grijanjem za odgovarajući u Šibeniku. Zainteresirani neka se javi na telefon 36-248. (2364)

PRODAJEM »Renault GTL«, karambolirani, a može i u dijelovima. Telefon 38-808. (2365)

PRODAJE se kuća u centru Šibenika s garažom i dvorištem u Težačkoj 43. Telefon 28-201. (2366)

POVOLJNO prodajem električno kuhalo sa tri ploče i poklopcom. Telefon 24-007. (2367)

MIJENJAM novu kuću u centru grada za odgovarajući na Meterizama, Crnici ili uz obalu, Vodice, Srima ili Primošten. Informacije na telefon 27-863. (2368)

MIJENJAM dvosoban stan na Meterizama jug, centralno grijanje za isti ili sličan u gradu ili u Vodicama. (2369)

MIJENJAM komforan jednosoban stan na Vidicima za dvosoban ili trošoban. Informacije na telefon 22-393 radnim danom od 8 do 12 sati i od 17 do 20 sati, subotom od 8 do 13 sati. (2370)

TRAŽIM manji stan u stambenoj zgradi. Javiti se na telefon 28-504. (2371)

MOLE se građani koji imaju stari namještaj da ga ustupe bračnom paru Izbjeglicama kako bi se smjestili u nužan smještaj.

TKO SU I KAKO ŽIVE BORCI PRVE ČETE, DRUGOG BATALJUNA
142. BRIGADE HRVATSKE VOJSKE U PAKOVU SELU

NA MUCI SE POZNAJU JUNACI

Damir Žaja i Joško Baranović: »Neprijatelj neće, a niti može prići blizu«

Na položaju, daleko izvan Pakova Sela: Rico, Tome, Joško, Nikola, Vinko i Damir

Dio trećeg voda, prve čete, drugog bataljuna u Pakovu Selu. Ostatak voda je na dužnosti

Kab bi neki radoznalac poželio sazнати какав је живот нашег војака на овом терену у само једном дану, брзо би се увјерио да је он тешак и суров. Засигурно би се наслушао прича о честом пучанju neprijatelja, дужим стражама, проминској бури, ноћном пјеšачењу до истurenih položaja i prividном miru punom opasnosti i zlokobne napetosti

Pakovo Selo, некоје мирно насеље изmeđu Šibenika i Driňa, poznato po njegovanju mnogih narodnih običaja, dalmatinskom prštu, a prije svega po vrijednim ljudima, danas je zadnja točka koju drži Hrvatska vojska na linijskom frontu prema Miljevcima i Žitniću. Ovdje rat još uvijek traje. Pučnjava iz okolnih neprijateljskih uporišta ubočajen je dnevni i noćni okvir, a o ratnim razaranjima nije svjedoče i porušene i popaljene pakovačke kuće napuštene još tamo u rujnu prošle godine pred nasrtajima zahuktale i pobjeđile jugojoške.

U takvom okruženju prividnog mira i nikad presahle ratne psihoze, nalaze se i borci 142. dmlske brigade koji čuvaju i kontroliraju ovo nestabilno i opasno područje. Ovo je priča o njima i njihovim svakodnevnim »zanimanjima« uz napomenu da se ona razlikuje utoliko što je piše jedan od pripadnika Hrvatske vojske, koji dio svoje građanske i domovinske dužnosti obnaša na ovom terenu. Samo zbog toga razloga, potpisani ispod ovog teksta, moli za oprost ukoliko će priča zvučati subjektivno, jer svi likovi u ovoj priči nisu izmjenjeni i svaka je sličnost s njima namjerna.

Do kraja — kud puklo da puklo

Kad bi neki radoznalac poželio sazнати какав је живот нашег војака na овом terenu u само једном danu, brzo bi se uverio da je on tешак i surov. Zasigurno bi se naслушао прича o честом пучанju neprijatelja, dужим stражама, проминској бури, ноћном пјеšачењу do isturenih položaja i prividnom miru punom opasnosti i zlokobne napetosti

prividnog mira pun opasnosti i zlokobne napetosti.

Eto, sve to stočki podnose i izdržavaju vojaci u četili kojom zapovedija Ivo Đeđallija, odnosno vojaci trećeg voda pod zapovjedništvom Tomislava Šavića, svjesni da svoju obvezu moraju izgurati do kraja, pa kud puklo da puklo. Jednostavno moraju, premda do jučer nitko od njih — Žaja, Šuško, Škugor, Mik, Mrčela ili Junaković, Juras, Klerin, Glevinović, Čičin-Karlov, Mihanović ili Vatevuk, Baran, Mlrović, Nakić, Sladić nije bio vojak, već radnik, službenik ili školarac u nekom svom mjestu ili gradu.

Jednako tako svi oni koji su šibenskom Poljanom prošli barem dva-tri dira (a tko nije?) prepoznali bi ovde u vojačkim odorama ljudje koje su koliko jučer susretali, obučene u rebatinke i šarene džempera — Rica, Kronju, Matića, Bilušića, Baranovića, Jelića, Radića, Cvjetkovića i Baranovića. Primošteni bi, recimo, saznavali da ih ovde na neki način zastupaju R. Perkov i D. Pancirov, a Vodičani mogu biti ponosni na svog Krešu Krsu Latina, koji je, iako jedan od najmladih, gotovo veterani ovog rata. Krs je živa potvrda kako su djeca preko noći postala ljudi istodobno doživljavajući nepravdu da svoju mlađačku energiju troše u kojekakvim vukojebinama umjesto na fakultetima ili (zašto da ne?) u kafićima i disco klubovima sa svojim djevojkama.

Uobičajeni razgovori

Inače, život na terenu, izuzmu li se prijateljstva i povjerenja koja se ovde sklapaju, lišen je neke posebnosti ili uživnosti. Kad nema obveza spava se ili igra na karte i balote, a takav ritam poremeti se neponikim brzim odlaskom u grad ili trodnevnim odmorom kod kuće koji se dobije nakon šest dana boravljenja na terenu. Smještaj u seoskim, zasad napuštenim, kućama ponekad je dobar, ponekad loš, ovisno o tome koliko je koja kuća stara ili koliko su joj vlasnici posvećivali pozornost. Priče među hrvatskim vojnicima su uobičajene, razgovara se o nizu praktičnih pitanja iz svakidašnjeg života, o politici daleko manje nego što bi netko mogao i pretpostaviti.

Hladnoća, kiša i vjetar čine svoje: vojaci poboljejavaju, a nedavna viroza zaprijetila je da će prepoloviti brojno stanje voda, no pomogao je topli čaj i prije svega volja da se takva bolest preboli na nogama. Naravno, koliko god da je teško ljudi se do-

bro i zdjivo zezaju, premda treba reći da leko više na tudi nego na svoj račun, ali zar takva sklonost nije svojstvena svima nama, posebice kad se nademo u povećim skupinama ljudi. Na koncu, tko bi izdržao bez humora ili bez »zajebancije, zafrkancije i zezancije«, kako bi to vrlo priznatno naglasio naš Zdravko Gašperov.

Darko Kronta se pobrinuo da crna kava stigne do stražarskog mjesto

Budno oko Vinka Čičin-Karlove motri neprijateljske položaje

DRAG POSJET

Zbog opasnosti koja tako vreba, posjeti borcima na prvoj liniji spadaju u rijed događaje. Ipak, jedan takav bilježimo proteklih dana kad su borce 142. dmlske brigade pohodili učenici OŠ »Juraj Dalmatinac« iz Šibenika donoseći im kolače i toplice poruke da ustraju na položajima, te se što prije vrte svojim obiteljima. Za njihov trud i zalaganje borci ove brigade i ovim putem upućuju jedno veliko — hvala.

Isto tako ima i nezadovoljstva, ali pojednostavljuju onih čiste tehničke naravi. Ponekad se neki administrativni postupak sporo odvija, ponekad hrana nije dobro pripremljena ili je nema dovoljno, ponekad se neke odluke višeg zapovjedništva čine nelogičnima i nepravednim, a ponekad se niz sitnijih primjedbi jednostavno ne uvaži, gotovo i zaboravi. I sve to onda prokuljani, sva ta nervosa i anpetost izlaze kroz grlo i usta, više se, uverjava, traži... Lagano se »pije krv« zapovjednicima, posebice zapovjedniku bataljuna Maksimu Romanu, dokako sve u želji da se stvari istjeraju na čistac i dovedu u red.

Takav je, eto, život na prvoj liniji fronte u Pakovu Selu. Ništa posebno, rečio će

netko, sličnih priča može se naći i drugdje, pa čak i tamo gdje se ne kriju tako velike opasnosti i pogibelj. Vjerojatno da je tako, ali vrijedi sve ove zabilježiti, jer proći će rat, proći će sve ove tegobe u koje su mnogi ljudi upali tako iznenada, ponovo će zasjati sunce nad njihovim glavama...

Napetost čini svoje

I doći će tada jedno radoznalo dijete, stati pred svoga oca i zapitati: »Tata, a gdje si ti bio za vrijeme rata?« Odgovor na takvo pitanje svih hrvatski vojaci, a posebno oni koji su prošli prve borbe linije, već sada nose u svom srcu i to je vrijednost koja se ništa ne da naplatiti. Sve ono što se danas tako teško provljava, sve ono što iscrpljuje fizičku i psihičku snagu svakog vojaka i sve ono što se ovog trenutka doživjava kao ogromnu nepravdu bit će izbrisano iskrenim odgovorom tom djetu. A za takvo što, valja priznati, vrijedi podnijeti i malo patnje.

Za kraj tek jedna uzgredna napomena: u ovoj priči o životu jednog dijela vojaka 142. dmlske brigade njihovo naoružanje nije namjerno spomenuto. Nije to zbog toga što je to neka vojna tajna ili što se ne bi i o tome moglo nešto približiti. Uostalom, toliko je toga i prije ovog teksta napisano o borbenoj gotovosti ove brigade da je sve to skupa bespotrebno ponavljati. Oružja ima dovoljno i to je daleko najvažnije što je o njemu potrebno kazati. Pored toga, zar nije zanimljivije govoriti o ljudima i onom što oni rade negoli nabratati puščane ili topovske cijevi.

N. URUKALO
Snimio: R. GOGER